

BIULETYN NR 4/2011

ORZECZNICTWO
SĄDU APELACYJNEGO
W KATOWICACH
i SĄDÓW OKRĘGOWYCH

REDAGUJE ZESPÓŁ w składzie:

SSA Ewa Jastrzębska

SSA Wojciech Bzibziak

SSA Mirosław Ziąja

Skład i opracowanie graficzne: Wanda Łaptaś

Aleksandra Stecko

SPIS TREŚCI

Rozdział I	str. 3-12
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO MATERIALNEGO	
Rozdział II	str. 13-27
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO PROCESOWEGO	
Rozdział III	str. 28-35
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO – KODEKS CYWILNY	
Rozdział IV	
ORZECZENIA Z ZAKRESU KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO	str. 36-37
Rozdział V	str. 38
USTAWA Z DNIA 28.02. 2003R. PRAWO UPADŁOŚCIOWE I NAPRAWCZE	
Rozdział VI	str.39
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	

Aktualne i archiwalne egzemplarze Biuletynu Sądu Apelacyjnego
dostępne są na stronie internetowej:
www.katowice.sa.gov.pl

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO MATERIALNEGO

1.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 3 listopada 2011 roku

sygn. akt II AKz 685/11

**Art. 4 kk,
Art. 92a kk
Art. 569 § 1 kpk**

Przepis art. 92a kk funkcjonujący w polskim systemie prawnym od dnia 8 maja 2011 roku w istocie jest doprecyzowaniem zawartego w art. 569 § 1 kpk sformułowania – „wyrokami różnych sądów”. Dotychczasowa wykładnia tego pojęcia pozwalała na stwierdzenie, że wyrok łączny mogą kreować jedynie wyroki sądów polskich: powszechnego i szczególnych. To z kolei prowadziło do jednoznacznego wniosku, iż wyrok łączny nie obejmował prawomocnych orzeczeń skazujących obywatela polskiego przez inne państwa, nawet wówczas, gdy zostały one skutecznie przejęte do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uznanie doprecyzowującej roli tego przepisu w odniesieniu do przepisu art. 569 § 1 kpk pozwala na przyjęcie, że pomimo zamieszczenia go w kodeksie karnym można odnieść się doń, jako do normy o charakterze proceduralnym, a zatem nieuzasadniona byłaby jej interpretacja przez pryzmat art. 4 kk.

*Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja
Sędziowie: SSA Małgorzata Niementowska(spr.)
SSA Alicja Bochenek*

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 16 sierpnia 2011 roku

II AKa 232/11

Art.18 § 3 kk

Wypowiedzi oskarżonej zawierające rady co do sposobu realizacji zamiaru, narzędzia i najbardziej korzystnego sposobu jego użycia wyczerpują znamiona pomocnictwa. Bez najmniejszego znaczenia dla tej oceny pozostaje to, że wypowiedzi oskarżonej nie miały

innowacyjnego , nowatorskiego charakteru. Miały natomiast dla oskarżonego ważne znaczenie.

Oskarżony upewniał się , czy kolejne kroki, metoda działania są dobre , właściwe.

Także pozostałe zachowania poszczególnych oskarżonych polegające tak na udzielaniu rady co do sposobu ukrycia zwłok, obietnice zapewnienia środka transportu, pomocy w ukryciu zwłok pokrzywdzonej muszą być rozpatrywane w kategoriach pomocnictwa.

Co prawda obietnice te dotyczyły zachowań, których realizacja miała nastąpić już po dokonaniu czynu oskarżonego, ale deklaracje złożone zostały przed jego popełnieniem, a właściwie ten fakt określa cezurę czasową wyznaczającą odpowiedzialność pomocnika i poplecznika. Deklaracje te rozwiązywały problem, który materializował się dopiero z chwilą popełnienia przestępstwa, ale w sferze psychiki oskarżonego pojawił się równoległe do zamysłu jego dokonania.

Niewątpliwie zatem składanie przez poszczególnych oskarżonych deklaracji o wskazanej treści stanowiło udzielenie oskarżonemu pomocy w jej psychicznym wymiarze.

Przewodniczący: SSA Aleksandra Malorny (spr.)

Sędziowie: SSA Wiesław Kosowski

SSA Jolanta Śpiechowicz

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 15 września 2011 roku

II AKa 242/11

Art. 28 § 2 kk, Art. 280 §1 i 2 kk

z uzasadnienia

Defekt broni był w rozumieniu oskarżonego, nieposiadającego przygotowania fachowego z zakresu rusznikarstwa lub balistyki, tego rodzaju, że wykluczał możliwość oddania z niej strzału. Dopiero bowiem specjalne postępowanie, przedstawione przez biegłego, posiadającego wiedzę fachową i doświadczenie zawodowe, strzał taki umożliwiało. Okoliczności te uzasadniają ocenę, iż błędne przekonanie oskarżonego było usprawiedliwione. Sąd Apelacyjny, podzielił tym samym dominujący w doktrynie prawa karnego pogląd, iż przepis art. 28§2 kk ma również zastosowanie do stanów faktycznych, w których sprawca przestępstwa realizuje znamiona typu kwalifikowanego, mylnie wyobrażając sobie realizację znamion typu podstawowego. Błąd, co do cechy używanej przez oskarżonego broni, dotyczył tak zwanej okoliczności statycznej, a więc takiej, która istniała już w chwili czynu. W sytuacji, gdy z taką właśnie okolicznością błędne przekonanie sprawcy jest związane, konsekwencją jest wykluczenie możliwości przypisania sprawcy popełnienia czynu zabronionego typu kwalifikowanego.

Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja

Sędziowie: SSA Robert Kirejew

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 30 sierpnia 2011 roku

II AKa 295/11

Art. 46 § 1 kk, art. 415 § 5 kpk

Wyciąg z zatwierdzonej listy wierzytelności stał się tytułem egzekucyjnym, wierzyciel mógł po uzyskaniu klauzuli wykonalności prowadzić na jego podstawie egzekucję swej należności, dlatego taki tytuł egzekucyjny ma rangę prawomocnego wyroku zasądzającego naprawienie szkody i jako taki dotyczy tożsamego roszczenia, które zostało ujęte w obowiązku naprawienia szkody zaskarżonym orzeczeniem.

Z treści przepisu art.415 § 5 zd. 2 kpk *expressis verbis* wynika, że chodzi o wyeliminowanie sytuacji istnienia w obrocie gospodarczym dwóch tytułów egzekucyjnych, dotyczących tej samej szkody, bez względu na osobę zobowiązaną do jej naprawienia, zwłaszcza, że wierzyciel dysponując takim tytułem wykonawczym miał instrumenty prawne skierowania egzekucji do majątku osobistego oskarżonego, jako jedyne go współnika Spółki z o.o. (art. 299 § 1 kodeksu spółek handlowych)

Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Mirosław Ziąja
SSA Elżbieta Mieszczaińska (spr.)

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 7 października 2011 roku

II AKa 366/11

Art. 46 § 1 kk

W wypadku orzekania o obowiązku naprawienia szkody, jako środka karnym z art. 46 § 1 k.k., w wyroku powinno się dokładnie określić sposób jego wykonania. Sąd nie jest przy tym związany postanowieniami ugody między pokrzywdzonym, a oskarżonym zawartej po skierowaniu sprawy na drogę postępowania mediacyjnego (art. 23a § 1 k.p.k.) Niemniej jednak transponowanie treści takiej ugody, co do obowiązku naprawienia szkody, do wyroku powoduje, że taka ugoda staje się prawnie wiążąca.

Nie można jednak wykluczyć, że świadczenie to będzie rozłożone na raty, a więc i terminowe, bo u podstaw wprowadzenia tego obowiązku jako środka karnego było ułatwienie pokrzywdzonemu dochodzenia jego roszczeń. Skoro więc w postępowaniu mediacyjnym pokrzywdzony z korzyścią dla siebie (wcześniejsze uzyskanie pierwszej raty) zgodził się na wykonanie tego obowiązku w terminowych ratach, to nie ma racjonalnych podstaw do

odrzucania takiego rozwiązania. Przecież w tym konkretnym przypadku sąd - orzekając o środku karnym w postaci obowiązku naprawienia szkody nie działał z urzędu, ale na wniosek pokrzywdzonego, a więc powinien respektować jego interesy. Gwarancją tego jest art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k., który wśród celów postępowania karnego wymienia to, aby w jego toku uwzględniane były również prawnie chronione interesy pokrzywdzonego.

*Przewodniczący: SSA Barbara Suchowska
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński(spr.)
SSA Aleksandra Malorny*

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 11 sierpnia 2011 roku

II AKa 254/11

Art. 46 kpk , Art. 293 § 1 kk

Artykuł 293 § 1 kk rozciąga odpowiedzialność za paserstwo umyślne oraz nieumyślne na : nabywanie, pomoc w zbywaniu, przyjmowanie i ukrywanie programu komputerowego pochodzącego z czynu zabronionego, w szczególności z bezprawnego uzyskania cudzego programu komputerowego przez sprawcę działającego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Regulacja ta ma na celu objęcie karalnością obrotu tzw. pirackimi programami komputerowymi, uzyskanymi w sposób nielegalny, przez to jednak nie traci charakteru przestępstwa przeciwko mieniu. Jeżeli zatem instytucja stojąca na straży legalności nabywania i posiadania programów komputerowych wystąpiła z wnioskiem o naprawienie szkody w trybie art. 46 § 1 kk , to Sąd I instancji miał podstawę do obligatoryjnego uznania tego wniosku.

[Nota MZ: Jak się wydaje pogląd odmienny prezentowany jest w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 kwietnia 2011r. sygn. akt II AKa 87/11 publ. OSAKa nr 3/2011]

*Przewodniczący: SSA Elżbieta Mieszczarska(spr.)
Sędziowie: SSA Robert Kirejew
SSA Małgorzata*

Niementowska

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 1 września 2011 roku
II AKa 317/11

Art. 53 kk

Uzależnienie wymiaru kary od czasu stosowania tymczasowego aresztowania, jaki podlega zaliczeniu na jej poczet, jest sprzeczny z zasadą kształtowania wymiaru kary w oparciu o dyrektywy zawarte w art. 53 kk.

Przewodniczący: SSA Alicja Bochenek
Sędziowie: SSA Grażyna Wilk
SSO del. Aleksander Sikora (spr.)

8.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 27 maja 2011 roku

II AKa 168/11

Art. 89 kk

Po zmianie przepisu art. 89 kk, na skutek nowelizacji Kodeksu karnego z dniem 8 czerwca 2010 roku (Dz.U.Nr 206, poz.1589), mocą której wprowadzony został §1a do tego przepisu, nie wydaje się możliwe podtrzymanie dotychczasowej wykładni jego §1, także w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją, zgodnie z którą, nie jest (nie było), dopuszczalne orzeczenie bezwzględnej kary łącznej na skutek połączenia tego rodzaju kary, z karą której wykonanie warunkowo zawieszono.

Podkreślić przy tym trzeba, że w omawianym zakresie przepis art. 89 §1 kk nie został znowelizowany. Jedyną jego zmianą polega bowiem na doprecyzowaniu, że określa on przesłanki orzeczenia kary w wyroku łącznym, a nie w wyroku „zwykłym”. Ustawodawca dał tym samym wyraz przekonaniu, że także dotychczasowa treść tego przepisu nie stanowiła przeszkody do orzeczenia bezwzględnej kary łącznej na skutek połączenia kar, z których jedna orzeczona była jako kara bezwzględna.

Nota MZ: [Teza uzupełniona publ. OSKa 2/2011]

Przewodniczący: SSA Mariusz Żak (spr.)
Sędziowie: SSA Beata Basiura
SSA Jolanta Śpiechowicz

9.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 16 sierpnia 2011 roku

II AKa 232/11

Art. 148 § 2 pkt 2 kk w zw. z art. 280 § 2 kk

Nie jest dopuszczalna kumulatywna kwalifikacja przestępstwa z art. 148 § 1 kk, aktualnie także z art. 148 § 2 pkt 2 kk z przestępstwem z art. 280 § 2 kk, gdy jego znamieniem kwalifikującym jest wyłącznie sposób działania sprawcy stanowiący zagrożenie dla życia pokrzywdzonego.

*Przewodniczący: SSA Aleksandra Malorny (spr.)
Sędziowie: SSA Wiesław Kosowski
SSA Jolanta Śpiechowicz*

10.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 27 lipca 2011 roku

II AKz 477/11

Art. 279 § 1 kk w zw. z art. 310 § 2 kk , Art. 286 § 1 kk

Należy rozważyć, czy czyn polegający na usunięciu przeszkody służącej zabezpieczeniu rzeczy (takim zabezpieczeniem jest również zabezpieczenie elektronicznych bankomatów), poprzez posłużenie się falsyfikatem karty bankomatowej, wówczas gdy towarzyszy mu zabranie rzeczy (pieniędzy polskich), nie stanowi przestępstwa z art. 279 § 1 kk w zbiegu z art.310 § 2 kk.

[przyp.M.Z. : a nie czynu ,określonego w przepisie art.286 § 1 kk.]

*Przewodniczący: SSA Wojciech Kopczyński
Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz
SSA Mirosław Ziąja (spr.)*

11.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 września 2011 roku
II AKa 352/11

Art. 280 § 2 kk

Kabel przewodu elektrycznego podłączony do źródła prądu elektrycznego jest przedmiotem niebezpiecznym.

Z punktu widzenia znamion art.280 § 2 k.k., nie ma znaczenia to, czy w chwili czynu sprawca jest istotnie zdecydowany na użycie niebezpiecznego przedmiotu, gdyż wystarczy, że sprawca się nim posługuje i decydujące jest istnienie samej możliwości użycia niebezpiecznych dla życia i zdrowia cech tego przedmiotu. To zaś, czy przedmiot ten zostanie użyty i w jaki sposób zostanie użyty, w ramach odpowiedzialności z art. 280 § 2 k.k., może jedynie wpływać na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu.

*Przewodniczący: SSA Michał Marzec
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszkańska (spr.)*

12.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 20 października 2011 roku
II AKa 368/11

Art. 286 § 2 kk

Kontekst normatywny, użytego przez ustawodawcę w kodeksie karnym pojęcia „wyłudzenie” (art. 272 k.k.) jak i potoczne jego znaczenie oraz rozumienie, funkcjonujące w języku prawniczym (wyłudzenie kredytu, pożyczki gwarancji – art. 297 k.k., odszkodowania – art. 298 k.k.) wiąże to pojęcie wyłącznie ze sposobem działania sprawcy, a nie z celem jego działania. Trudno zatem zakładać, że na gruncie odpowiedzialności za przestępstwo z art. 286 k.k. posłużenie się zwrotem „wyłudził” zwalnia Sąd od przypisywania oskarżonemu realizacji znamienia działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. W języku polskim „wyłudzić” oznacza podstępnie, chytrze wyjednać, otrzymać, wyprosić coś od kogoś (vide: Słownik Języka Polskiego pod red. M. Szymczaka, PWN, Warszawa 1994 roku t. III). Ustawodawca przewidując w art. 272 k.k. odpowiedzialność za wyłudzenie poświadczenia nieprawdy, polegające na podstępnym wprowadzeniu w błąd w żadnym wypadku nie uzależnia odpowiedzialności sprawcy od działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Również karalność zachowań opisanych w przepisach art. 297 k.k. i art. 298k.k., a określanych mianem wyłudzenia, nie jest związana z realizacją przez sprawcę celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

*Przewodniczący: SSA Małgorzata Niementowska
Sędziowie: SSA Piotr Mirek (spr.)
SSO del. Aleksander Sikora*

13.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 20 października 2011 roku

II AKa 433/11

Art. 63 a ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006r o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów

W postępowaniu lustracyjnym nie ma zastosowania reguła zawarta w art. 4 kk. Warunkiem przejmowania regulacji części ogólnej kodeksu karnego do innych ustaw szczególnych jest po myśli art. 116 kk to, aby owe inne ustawy przewidywały odpowiedzialność karną, a więc odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Chodzi tu więc o odpowiedzialność karną w sensie wąskim. Odpowiedzialność osoby poddanej postępowaniu lustracyjnemu jest odpowiedzialnością karną w sensie

szerokim, konstytucyjnym, zwanym również odpowiedzialnością karną o charakterze obiektywnym. Tym samym, brak możliwości stosowania, poprzez art. 116 kk, art. 4 kk w postępowaniu lustracyjnym.

Brzmienie ust. 1 art. 63a ustawy z dnia 18 października 2006r o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów jest jednoznaczne i wskazuje, że postępowania lustracyjne wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy toczą się według przepisów dotychczasowych. Tymi zaś przepisami są normy ustawy z 1997 roku.

*Przewodniczący: SSA Jolanta Śpiechowicz
Sędziowie: SSA Małgorzata Niementowska
SSO del. Aleksander Sikora (spr.)*

14.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 18 sierpnia 2011 roku

II AKa 320/11

Art. 8 ustawy rehabilitacyjnej

Art. 202 § 1 kpk

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego akcentuje się, że „odpowiedzialność karna jest tylko jedną z form odpowiedzialności, w związku z którą stosowane są środki o charakterze represyjnym”, przy czym do „aplikowania określonych środków represyjnych należy zasada stosowania tego rodzaju odpowiedzialności na podstawie indywidualnej, jednostkowej winy sprawcy (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 04.07.2002 roku, P 12/01, OTKA 2002, nr 4, poz. 50).

W świetle stanowiska SN i TK należałoby uznać, że nie tylko usprawiedliwiony błąd (art. 30 k.k.) ale i niepoczytalność określona w art. 31 k.k. (która podobnie jak błąd) – wyłącza winę sprawcy zachowania, z którym ustawodawca wiąże określone skutki o charakterze represyjnym.

Z tych przyczyn nie można się zgodzić ze stanowiskiem Sądu I instancji, że przy ocenie czy zachodzi negatywna przesłanka z art. 8 ust 5 cyt. ustawy – a więc przy ustalaniu czy zachowanie wnioskodawcy polegające na podpisaniu zobowiązania do współpracy i przekazywaniu informacji w warunkach wykluczających możliwość podjęcia zgodnego z prawem zachowania (a taką okolicznością jest niepoczytalność) takie zachowanie, może być uznane za równoznaczne z zachowaniem stanowiącym zaprzeczenie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

W tym stanie rzeczy poza sporem musi pozostać, że przeprowadzenie dowodu z opinii sądowo – psychiatrycznej rysuje się jako konieczność, gdyż co do stanu zdrowia psychicznego wnioskodawcy w chwili podejmowania decyzji o podjęciu współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa i przekazywania jej informacji ujawniają się uzasadnione w tym zakresie wątpliwości, a więc takie które mają konkretne usprawiedliwienie w ustalonych w sprawie okolicznościach.

*Przewodniczący: SSA Bożena Summer-Brason
Sędziowie: SSA Waldemar Szmidt
SSA Grażyna Wilk (spr.)*

15.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 20 października 2011 roku

II AKa 403/11

Art. 8 ustawy rehabilitacyjnej

Przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego wyraźnie limituje, ogranicza możliwość zasądzenia odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wyłącznie do skutków wykonania orzeczenia albo decyzji.

W konsekwencji na gruncie wspomnianej ustawy brak podstaw do zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia za inne niewątpliwe przejawy represji, ale nie związane bezpośrednio z wykonaniem wydanego orzeczenia lub decyzji.

*Przewodniczący: SSA Wojciech Kopczyński (spr.)
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszczańska
SSO del. Piotr Pośpiech*

16.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 6 października 2011 roku

II AKa 373/11

Art. 2 ustawy 1 ustawy z dnia 18.12.1998r o Instytucie Pamięci Narodowej

Pojęcie „zbrodni komunistycznej” nie jest tożsame z kodeksowym określeniem zbrodni, a zakres znaczeniowy tego pojęcia jest bardzo szeroki. Z mocy art. 2 ust. 1 obejmuje bowiem wszystkie czyny popełnione przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 31 lipca 1990 r., jeżeli tylko polegały na zastosowaniu represji lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności bądź w związku z ich stosowaniem i stanowiły przestępstwo według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie ich popełnienia. Choć trudno byłoby sobie wyobrazić, aby istniały jakieś chronione przepisami prawa karnego dobra prawne jednostki, które nie wyrażałyby przysługujących jej praw człowieka, to takie zdefiniowanie zbrodni komunistycznej nie oznacza jednak, że zbrodniami komunistycznymi muszą być wszystkie

przestępstwa popełnione na szkodę innej osoby przez funkcjonariuszy publicznych, zaliczonych w art. 2 ust 2 cytowanej ustawy do kręgu funkcjonariuszy państwa komunistycznego.

Istotą strony podmiotowej zbrodni komunistycznej jest to, że sprawca utożsamia się z ustrojem w ramach, którego wykonuje czynności polegające na stosowaniu represji albo naruszaniu praw jednostek lub całych grup społecznych. Nie uznaje tych czynności za zabronione, przeciwnie za prawnie usprawiedliwione, utrwalając w ten sposób system totalitarny (vide: Genowefa Rejman, Zbrodnie komunistyczne w koncepcji polskiego prawa karnego, Wojskowy Przegląd Prawniczy 2006/1/3).

*Przewodniczący: SSA Piotr Mirek (spr.)
Sędziowie: SSA Bożena Brewczyńska
SSO del. Piotr Pośpiech*

PRAWO KARNE PROCESOWE

1.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 27 lipca 2011 roku

sygn. akt II AKz 416/11

Art. 17 § 1 pkt 9 kpk , art. 414 § 1 kpk

Bez względu na to czy umorzenie postępowania następuje w formie postanowienia wydanego przed rozprawą, czy też po rozpoczęciu przewodu sądowego takie orzeczenie, oprócz podania przyczyn umorzenia powinno zawierać dokładne określenie czynu i jego kwalifikacji. Powołanie opisu czynu w uzasadnieniu postanowienia nie jest wystarczające.

*Przewodniczący: SSA Wojciech Kopczyński(spr.)
Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz
SSA Mirosław Ziąja*

2.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 27 lipca 2011 roku

sygn. akt II AKz 416/11

Art. 17 § 1 kpk , art. 327 § 1 i 2 kpk, art. 328 kpk

W sytuacji, gdy prawomocne umorzenie w fazie in rem postępowania przygotowawczego, doprowadziło do wygaśnięcia skargi publicznej, a nie zastosowano instytucji procesowych pozwalających na jej odzyskanie, prokurator nie dysponuje prawem do oskarżania pomimo tego, że co do zasady jest on uprawniony z mocy prawa do wnoszenia i popierania skargi w sprawach z oskarżenia publicznego. Uprzednie prawomocne umorzenie postępowania było bowiem wyrazem rezygnacji z tego uprawnienia i bez zastosowania instytucji przewidzianych w art. 327 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 328 k.p.k. – prokurator nie dysponuje prawem do skargi publicznej i nie może go odzyskać w sposób dorozumiany w drodze kontynuowania czynności procesowych w ramach dotychczasowego postępowania lub ich przeprowadzenia w innym postępowaniu. Nie odzyskanie tego prawa w opisany wyżej sposób stanowi jedną z ujemnych przesłanek procesowych - wymienioną w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Przewodniczący: SSA Wojciech Kopczyński(spr.)

*Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz
SSA Mirosław Ziąja*

3.

POSTANOWINIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 lipca 2011 roku

II AKz 385/11

Art. 55 § 1 kpk, 49 § 1 kpk, Art. 17 § 1 pkt 9 kpk

Krajowa Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa nie jest podmiotem pokrzywdzonym czynem [przp.MZ z art. 296 § 1 i 3 kk, popełnionym na szkodę określonej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej], a tym samym uprawnionym do złożenia subsydialnego aktu oskarżenia.

*Przewodniczący: SSA Bożena Summer –Brason
Sędziowie: SSA Michał Marzec (spr.)
SSA Wiesław Kosowski*

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 września 2011 roku

II AKa 210 /11

Art. 172 kpk

Przepis art. 172 k.p.k. nie ogranicza możliwości konfrontowania świadków tylko do dwóch osób. Ważny jest w tym wypadku cel przeprowadzenia konfrontacji, to jest wyjaśnienie sprzeczności, a nie sposób jej przeprowadzania. Tak więc nie można wykluczyć możliwości przeprowadzenia konfrontacji z udziałem, trzech lub więcej osób.

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński (spr.)
SSA Waldemar Szmidt*

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 12 października 2011 roku

II AKz 664/11

Art. 180 § 2 kpk

Z uzasadnienia:

Art. 180 § 2 k.p.k. zezwala na przesłuchanie radcy prawnego co do faktów objętych tajemnicą radcy prawnego tylko wtedy, gdy spełnione są kumulatywnie dwie powiązane ze sobą przesłanki, a więc gdy uchylenie takie jest niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości oraz okoliczność, odnośnie do której następuje zwolnienie, nie może być ustalona na podstawie innego dowodu.

Organy ścigania winny jednoznacznie rozstrzygnąć, czy stan dowodów obciążających osób wskazanych w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa osiąga poziom wskazany w art. 313 § 1 k.p.k. i jeśli tak jest to prokurator nie powinien zwlekać z przedstawieniem im zarzutów. Jeśli natomiast wskazany poziom nie został przekroczony, to nie ma przeszkód, aby wymienione osoby przesłuchać w charakterze świadków.

Prokurator występujący z wnioskiem o zwolnienie z tajemnicy zawodowej nie może zapominać, że w takim wypadku to on występuje z tezą procesową, która wnioskiem tym jest objęta i tym samym, to na nim spoczywa ciężar wykazania jej słuszności (*onus probandi*). Rola sądu nie sprowadza się do formalnego spełniania oczekiwania prokuratora, a sąd nie jest "pomocnikiem" organu ścigania. W takim wypadku sąd jest organem stojącym na straży praworządności, jest gwarantem zachowania form postępowania i merytorycznej zasadności żądania zmierzającego do wyjątkowego wzruszenia zakazu dowodowego w imię celu ważniejszego, jakim jest dobro wymiaru sprawiedliwości.

W przedmiotowej sprawie prokurator nie wykazał, aby na obecnym etapie postępowania konieczne było zezwolenie na przesłuchanie w charakterze świadka radcy prawnego. Powyższe nie wyklucza możliwości ponownego wystąpienia z wnioskiem o zwolnienie z tajemnicy jeżeli w toku dalszego postępowania okaże się, że ustalenie danej okoliczności niezbędnej i istotnej dla postępowania, nie jest jednak możliwe bez jej uchylenia.

Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja
Sędziowie: SSA Piotr Mirek
SSO del. Aleksander Sikora (spr.)

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 września 2011 roku

II AKa 210 /11

Art. 195 kpk

Tłumaczem nie musi być tylko i wyłącznie tłumacz przysięgły, może być nim tłumacz powołany *ad hoc*. Wystarczy, że taka osoba dobrze włada językiem osoby, której wypowiedzi ma tłumaczyć.

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński (spr.)
SSA Waldemar Szmidt*

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 15 września 2011 roku
II AKa 257/11

Art. 202 kpk

z uzasadnienia:

Deklaracje oskarżonego o tym, że w wieku 5 lat przechodził operację trepanacji czaszki, a w czasie przesłuchań na Policji *bulgotało mu w głowie* oraz *zalegało mu lewe ucho* nie są na tyle konkretne i znaczące, aby uzasadniały skorzystanie z opinii sądowo – psychiatrycznej.

Odwołanie się do powyższych twierdzeń oskarżonego stanowi jedynie prezentację przypuszczeń, a nie wymagane do zastosowania normy art. 202 k.p.k. przedstawienie konkretnych informacji mogących prowadzić do wątpliwości co do stanu poczytalności oskarżonego.

Podnieść wypada, że sama wiadomość o przebytej przez oskarżonego w dzieciństwie chorobie nie jest jeszcze wystarczająca do powzięcia wątpliwości co do stanu jego poczytalności, i winna być uzupełniona o dalsze, konkretne dane o trybie życia i osobowości oskarżonego – dane obejmujące m.in. jego edukację, ewentualne leczenie, odbywanie służby wojskowej, sposób bycia i komunikowania się z otoczeniem.

Dopiero zgromadzenie tych danych i ich samodzielna ocena przez sąd orzekający, uwzględniająca i bezpośrednie obserwacje osoby oskarżonego, otwiera drogę do powzięcia możliwych wątpliwości co do stanu poczytalności oskarżonego.

Nie ma zatem w tym przypadku miejsca na prosty automatyzm decyzji o skorzystaniu z opinii biegłych – decyzji opartej li tylko na wiadomości o przebytej we wczesnym dzieciństwie operacji czaszki.

*Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Marek Charuza (spr.)
SSO del. Piotr Pospiech*

8.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 3 listopada 2011 roku

II AKz 708/11

Art. 263 § 2 kpk

Pamiętać należy, że w przepisie art. 263 § 2 kpk mowa jest o szczegółowych okolicznościach dotyczących sprawy, a nie konkretnego podejrzanego.

*Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja
Sędziowie: SSA Małgorzata Niementowska (spr.)
SSA Alicja Bochenek*

9.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 12 października 2011 roku

II AKz 654 /11

Art. 266 § 1 i 2 kpk

Poręczenie majątkowe ma na celu rzeczywiste, a nie iluzoryczne powstrzymanie oskarżonych przed podjęciem bezprawnych działań utrudniających postępowanie. Prymat zatem przy ocenie czy suma poręczenia nie jest nadmierna ma nie sytuacja majątkowa oskarżonych, ale waga zarzutów i możliwy wymiar kary. Poręczenie ma bowiem zabezpieczać postępowanie przed bezprawnym zakłócaniem, a nie ma stanowić dolegliwości odpowiedniej do majątku oskarżonego.

Kwota pieniężna złożona w sprawie tytułem poręczenia majątkowego jest przechowywana na rachunku pomocniczym sum depozytowych właściwego sądu, który jest oprocentowany. Owo oprocentowanie zaś, po potrąceniu kosztów związanych z prowadzeniem rachunku bankowego, powiększa wartość złożonej kwoty i zostanie wypłacone składającym poręczenie, po jego ustaniu (vide §18 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych).

Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja

10 .

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 7 września 2011 roku

II AKz 587/11

Art. 291 § 1 kpk , Art. 294 § 1 kpk

Z treści art. 294 § 1 k.p.k. wynika, że zabezpieczenie majątkowe upada z mocy prawa w zakresie, w którym nie wydano w prawomocnym wyroku wymienionych tam rozstrzygnięć o charakterze majątkowym, chyba że powództwo o roszczenia dotyczące naprawienia szkody zostanie wytoczone w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku.

Istotą zabezpieczenia majątkowego w postępowaniu karnym, zgodnie z przepisem art. 291 § 1 i nast. k.p.k. jest zagwarantowanie skutecznego wykonania orzeczeń o charakterze majątkowym, wydanych w związku z rozstrzygnięciem o odpowiedzialności karnej. Należy więc przyjąć, że zgodnie z celem unormowań zawartych w rozdziale 32 Kodeksu postępowania karnego, sąd wykonujący prawomocne orzeczenie wydane w postępowaniu karnym może uchylić ustanowione w toku postępowania przygotowawczego lub jurysdykcyjnego zabezpieczenie majątkowe realizując jednocześnie cel, dla którego takie zabezpieczenie istniało.

Z art. 742 § 1 k.p.c. wynika możliwość wydania postanowienia o uchyleniu zabezpieczenia w razie złożenia odpowiedniej sumy przez dłużnika w depozycie sądowym. Ponieważ dotyczy to etapu przed wydaniem prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie głównej, mowa tam o złożeniu sumy do depozytu sądowego, natomiast w sytuacji, gdy postępowanie w głównym nurcie prawomocnie zostało zakończone, nic nie sprzeciwia się wykorzystaniu przedmiotu zabezpieczenia do zaspokojenia celu, dla którego zabezpieczenie ustanowiono.

Konieczne jest zatem w sprawie wniosku skazanego ustalenie, czy wytoczono powództwa, o których mowa w art. 294 § 1 k.p.k., a jeśli nie, sąd rozstrzygający w przedmiocie wniosku winien rozważyć możliwość uchylenia zabezpieczenia majątkowego, ale tylko i wyłącznie z jednoczesnym przelaniem, po potrąceniu kosztów komorniczych postępowania zabezpieczającego, na rzecz pokrzywdzonego.

Przewodniczący: SSA Robert Kirejew

11.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 26 października 2011 roku

II AKz 693/11

Art. 291 § 1 kpk

Istniały pełne podstawy do wydania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym. Oskarżonej bowiem groził obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem i ostatecznie został on nieprawomocnym wyrokiem orzeczony. Nie ma więc racji skarżący twierdząc, iż nie było możliwe wydanie postanowienia o zabezpieczeniu, gdyż wydany wobec oskarżonej wyrok jest jeszcze nieprawomocny. Jak już wskazano wyżej, zabezpieczenie może zostać orzeczone, aż do czasu uprawomocnienia się wyroku.

*Przewodniczący: SSA Witold mazur
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński (spr.)
SSA Piotr Mirek*

12.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 8 września 2011 roku

II AKa 239/11

Art. 399 § 1 kpk

Wysoce dyskusyjne wydaje się być przypisanie oskarżonej czynu z art. 162§1 k.k. w ramach tożsamości z czynem jej zarzucanym w akcie oskarżenia. Wątpliwości budzi mianowicie czy domniemane zachowanie / działanie/ oskarżonej, interpretowane w kontekście norm art. 156 i 207 k.k. może być tożsame z odpowiedzialnością karną w ramach przestępstwa z zaniechania z art. 162 §1 k.k.

Przewodniczący: SSA Beata Basiura

*Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński
SSA Waldemar Szmidt (spr.)*

13.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 3 sierpnia 2011 roku

II AKz 504/11

Art. 313 § 1 kpk , Art. 263 § 1 kpk

Niewłocznie należy ogłosić podejrzanemu postanowienie o przedstawieniu zarzutów, a nie postawić zarzuty. Oczywistym przy tym jest , że przedstawienie zarzutów jest ustawowym obowiązkiem organu procesowego. Wskazuje na to wyraźnie zaznaczenie w art. 313 § 1 kpk , że jeżeli spełnione są określone w nim warunki, „sporządza się postanowienie o przedstawieniu zarzutów”. Ustawa jednak nie określa wprost momentu wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów, a z jej treści wynika, że może to nastąpić w chwili wszczęcia śledztwa lub dochodzenia albo w późniejszym okresie. W każdym razie wynika z niej, że o czasie jego wydania decyduje dostateczność podejrzenia popełnienia czynu przez określoną osobę.

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura (spr.)
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszczaińska
SSA Małgorzata Niementowska*

14.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 31 sierpnia 2011 roku

II AKz 551

Art. 335 § 1 kpk , Art. 387§ 1 kpk , art. 420 § 1 kpk, art. 63 § 1 kk

Instytucja zaliczenia okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie na poczet Orzeczonej kary jest konstrukcją normatywną uregulowaną w art.63 kk. W przepisie tym uregulowano przesłanki oraz zasady dokonywania zaliczeń, nie pozostawiając sądowi jakiegokolwiek swobody decyzji. Tym samym kwestia ta nie mogła podlegać negocjacjom pomiędzy uczestnikami procesowymi w ramach porozumienia procesowego.

Nie ma przy tym znaczenia fakt, że wniosek Prokuratury złożony został po uprawomocnieniu się wyroku. Instytucja uzupełnienia (modyfikacji) orzeczenia uregulowana w art. 420 kpk znajduje bowiem swoje zastosowanie zarówno przed jak i po uprawomocnieniu się orzeczenia (zob. K.Marszał: Proces karny , Katowice 2005, s. 332).

*Przewodniczący: SSA Jolanta Śpiechowicz(spr.)
Sędziowie: SSA Waldemar Szmidt
SSA Małgorzata Niementowska*

15.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 września 2011 roku

II AKa 362/11

Art. 438 kpk

W postępowaniu odwoławczym zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalania tego zadośćuczynienia, natomiast w ramach kontroli instancyjnej nie jest możliwe wkraczanie w sferę swobodnego uznania sędziowskiego. O rażącym naruszeniu zasad ustalania „odpowiedniego” zadośćuczynienia mogłoby świadczyć przyznanie zadośćuczynienia wręcz symbolicznego, zamiast stanowiącego rekompensatę doznanej krzywdy, bądź też kwoty wygórowanej, prowadzącej do niestosownego wzbogacenia się tą drogą.

*Przewodniczący: SSA Michał Marzec
Sędziowie: SSA Alicja Bochenek (spr.)
SSA Elżbieta Mieszkańska*

16.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 17 sierpnia 2011 roku

II AKz 536/11

Art. 540 kpk i następane

Postanowienie sądu, utrzymujące w mocy lub zmieniające postanowienie prokuratora o umorzeniu śledztwa czy odmowie wszczęcia dochodzenia kończy jedynie "postępowanie przygotowawcze", a nie "postępowanie sądowe", w związku, z czym po uprawomocnieniu nie może być w ogóle uchylone w trybie wznowienia postępowania określonego przepisami rozdziału 56.

*Przewodniczący: SSA Marek Charuza
Sędziowie: SSA Małgorzata Niementowska(spr.)
SSA Wiesław Kosowski*

17.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 24 sierpnia 2011 roku

II AKz 542/11

Art. 540 § 1 pkt 2 kpk

Odmienna ocena dowodów w różnych orzeczeniach o tym samym przedmiocie postępowania, nie jest „nowym faktem lub dowodem” w rozumieniu przepisu z art. z art. 540 § 1 pkt 2) kk, podobnie jak sposób zakończenia wskazywanych przez skarżącego spraw (umorzenie, uniewinnienie), nie jest takim nowym faktem lub dowodem. Oczywistym bowiem jest, że obowiązkiem sądu jest poczynienie własnych ustaleń, a także ocen przeprowadzonych przez siebie dowodów oraz subsumpcji ustalonego w procesie stanu faktycznego do sformułowanej normy prawnej, odmienna zaś ocena podobnej sprawy dokonana przez inny sąd lub organ nie może być dla niego wiążąca.

Postępowanie wszczęte wniesieniem nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest wniosek o wznowienie postępowania nie ma charakteru postępowania odwoławczego, a zatem nie jest rolą sądu wznowieniowego prowadzenie kontroli instancyjnej orzeczenia objętego wnioskiem.

*Przewodniczący: SSA Piotr Mirek (spr.)
Sędziowie: SSA Waldemar Szmidt
SSA Bożena Summer-Brason*

18.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 10 sierpnia 2011 roku

II AKz 511/11

Art. 542 § 3 kpk, Art. 439 § 1 kpk

Skoro wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 kpk z powodu jednego z uchybień w art. 439 § 1 kpk może nastąpić tylko z urzędu, a nie na wniosek stron, to stronie nie przysługuje żądanie w drodze środka odwoławczego kontroli negatywnego stanowiska sądu.

*Przewodniczący: SSA Bożena Summer-Brason
Sędziowie: SSA Waldemar Szmidt
SSA Marek Charuza (spr.)*

19.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 września 2011 roku

II AKa 343/11

Art. 555 kpk, Art. 438 kpk

Konstytucyjny charakter prawa do żądania zadośćuczynienia za niewątpliwe niesłuszne pozbawienie wolności lub zatrzymanie, nie zwalnia uprawnionych z obowiązku respektowania przepisów regulujących sposób realizacji tego prawa, począwszy od terminowego zgłoszenia żądania, które ulega przedawnieniu po upływie określonego terminu, a także podjęcia ciężaru dowodzenia tegoż roszczenia. Kwestionowanie natomiast jedynie słuszności określonego przez ustawodawcę terminu przedawnienia oraz powierzchowna i pobieżna próba wykazania, że termin ten winien być znacznie dłuższy i „został bezzasadnie skrócony” w porównaniu do innych przepisów wskazanych w kodeksie cywilnym (ar. 416 k.c. i 442 1 § 1 k.c.) i winien wynosić 3 lata, wykracza poza poprawnie skonstruowane zarzuty apelacyjne.

*Przewodniczący: SSA Michał Marzec
Sędziowie: SSA Alicja Bochenek (spr.)
SSA Elżbieta Mieszczarska*

20.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 31 sierpnia 2011 roku
II AKo 32/10

Art. 568 kpk

Prośba skazanego o ułaskawienie oczekuje na decyzję Prezydenta Rzeczypospolitej i skoro postępowanie o ułaskawienie przed organami procesowymi uległo zakończeniu, wydanie postanowienia w trybie art. 568 kpk przez którykolwiek z organów procesowych wskazanych w cytowanym przepisie, nie jest już możliwe, a tym samym złożony w trybie art. 568 kpk .

[Przyp MZ: wniosek] należy ocenić jako bezprzedmiotowy i pozostawić go bez rozpoznania.

*Przewodniczący: SSA Mariusz Żak
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszczarska(spr.)
SSA Beata Basiura*

21.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 września 2011 roku
II AKa 372/11

Art. 569 § 1 kpk, Art. 86 § 1 kk

Kara łączna to szczególna kara wymierzana niejako „na nowo” i jako taka stanowić musi syntetyczną, całościową ocenę zachowań sprawcy, będąc właściwą, celową z punktu widzenia prewencyjnego reakcją na popełnione czyny i jako taka nie może i nie powinna być postrzegana jako instytucja mająca działać na korzyść skazanego, ale jako instytucja gwarantująca racjonalną politykę karania w stosunku do sprawcy wielości – pozostających w realnym zbiegu – przestępstw, a taki stan rzeczy może w wyroku łącznym nawet pogorszyć sytuację skazanego, w szczególności przy łączeniu wyroków zawierających już kary łączne, bowiem połączeniu zawsze będą podlegały kary jednostkowe wymierzone za poszczególne przestępstwa.

*Przewodniczący: SSA Michał Marzec
Sędziowie: SSA Alicja Bochenek
SSA Elżbieta Mieszczanińska (spr.)*

22.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 20 października 2011 roku

II AKa 412/11

Art. 572 kpk, Art. 607e § 1 kpk

Karą łączną nie może zostać objęta kara, której nie można wprowadzić do wykonania. Wydanie wyroku łącznego powoduje bowiem, że wykonaniu podlegają wszystkie kary, które zostały w nim połączone. Taka sytuacja stanowiłaby obejście zakazu zawartego w art. 607 e § 1 kk, który zawiera tzw. zasadę specjalności.

W sytuacji, gdy państwo wykonania nakazu nie złożyło oświadczenia o dopuszczalności ścigania lub wykonania kar pozbawienia wolności albo innych środków polegających na pozbawieniu wolności za wszystkie czyny popełnione przed przekazaniem, albo gdy sam skazany nie zrzekł się tego uprawnienia, brak jest podstaw do wykonywania takich kar pozbawienia wolności. Innymi słowy zasada ta ogranicza możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności za przestępstwa inne niż te, w związku z którymi nastąpiło wydanie (przekazanie).

Przewodniczący: SSA Wojciech Kopczyński
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszczańska
SSO del Piotr Pośpiech (spr.)

23.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 26 października 2011 roku

II AKz 692/11

Art. 605 § 1 i 2 kpk

Zgodnie z Porozumieniem między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Radą Ministrów Bośni i Hercegowiny o sukcesji prawnej Bośni i Hercegowiny w stosunku do umów zawartych między Rzeczpospolitą Polską a Socjalistyczną Federacyjną Republiką Jugosławii, zawartym w Sarajewie dnia 22 grudnia 2006 roku (M.P. z dnia 15 lipca 2008 roku, Nr 52, poz.462) zachowała moc Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Federacyjną Ludową Republiką Jugosławii o obrocie prawnym w sprawach cywilnych i karnych, podpisana w Warszawie dnia 6 lutego 1960 roku (Dz. U. z dnia 28 czerwca 1963 roku). Unormowania zawarte w tej umowie nie mogą pozostawać bez wpływu na interpretację kodeksowych przepisów dotyczących stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu ekstradycyjnym.

W myśl art. 83 ust 1 te same umowy zasadą jest, że na bezpośredni wniosek właściwego sądu jednej z Umawiających się Stron, przekazany pocztą lub telegraficznie Strona wezwana, zgodnie ze swym prawem, zarządza zastosowanie wobec osoby, której wydania żądano, tymczasowych środków zapobiegających włącznie z aresztowaniem, jeżeli we wniosku będzie wskazane, że istnieje jeden z dokumentów wymaganych w myśl artykułu 74 ustęp 2 (*orzeczenie właściwego sądu, na mocy którego zastosowano areszt, wszczęto postępowanie, sporządzono akt oskarżenia, rozpisano listy gończe lub podjęto inne środki podobnego rodzaju.*) i artykułu 75 oraz będzie wymieniony organ, od którego ten dokument pochodzi, jak również numer i data tego dokumentu. Zgodnie z przepisem art. 83 ust 2 wniosek o zastosowanie środka zapobiegawczego powinien zostać potwierdzony drogą dyplomatyczną.

Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński
SSA Piotr Mirek (spr.)

24.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 26 października 2011 roku

II AKz 704/11

Art. 607 § 3 i 3a kpk

Przepis art. 607 § 3 k.p.k. odczytywany zarówno samodzielnie, jak również w powiązaniu z przepisem art. 607 § 3a k.p.k. nie uzależnia w sposób bezwzględny zastosowania tymczasowego aresztowania, od dysponowania przez sąd oryginałem dokumentu nakazu europejskiego, ale od istnienia wydanego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej wyroku skazującego lub innej decyzji stanowiącej podstawę pozbawienia wolności.

W zależności od realiów konkretnej sprawy za dopuszczalne i wystarczające do stosowania tymczasowego aresztu w trybie art. 607 § 3 kk. należy uznać dysponowanie przez Sąd odpisem europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli warunki jego uzyskania nie nasuwają jakichkolwiek wątpliwości co do zgodności z oryginałem.

Skoro na gruncie unormowań konwencyjnych (art. 16 ust. 3 Europejskiej konwencji o ekstradycji, sporządzonej w Paryżu dnia 13 grudnia 1957 roku) dopuszcza się możliwość stosowania tymczasowego aresztowania na wniosek przekazany stronie wezwanej drogą telegraficzną lub za pośrednictwem Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej albo w jakikolwiek inny udokumentowany na piśmie lub zaakceptowany przez Stronę wezwaną sposób, to brak przecież powodów, aby w opierającym się na wysokim stopniu zaufania między państwami członkowskimi postępowaniu w przedmiocie stosowania tymczasowego aresztowania, wobec osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, odmawiać znaczenia dokumentom i informacjom przesłanym za pomocą urządzeń telegraficznych i elektronicznych.

*Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński
SSA Piotr Mirek (spr.)*

25.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 14 września 2011 roku

II AKz 613/11

Art. 632 pkt 2 kpk

W sytuacji gdy doszło do skazania za co najmniej jeden z czynów, zaś co do pozostałych nastąpiło uniewinnienie lub umorzenie postępowania, rację ma Sąd I instancji, że nie uzasadnia to zasądzenia na rzecz skazanego kosztów przez niego wyłożonych tytułem wynagrodzenia obrońcy za postępowanie przygotowawcze i postępowanie przed sądem I instancji. Obrońca podejmował bowiem działania co do wszystkich zarzucanych przestępstw, a więc także i tych, za które oskarżony został skazany w całym postępowaniu i obecnie nie sposób ocenić jakiego nakładu pracy wymagała obrona w zakresie poszczególnych zarzutów.

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Grażyna Wilk (spr.)
SSA Alicja Bochenek*

26.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 8 czerwca 2011 roku

II S 11/11

Art. 6 ust. 2 i art. 9 ust. 1
ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843)

Stosowanie przepisu art. 9 ust 1 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie może być prowadzone w oderwaniu od realiów konkretnej sprawy. Przewidywany w art. 6 ust 2 tej ustawy wymóg przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie nie nakłada na skarżącego ciężaru dowodzenia przewlekłości postępowania. Nie sposób zatem wymagać od strony prowadzenia szczegółowej analizy terminowości i prawidłowości czynności prowadzonych w postępowaniu, którego skarga dotyczy.

Kryterium wyjściowym oceny sprawności każdego postępowania musi być długość okresu, przez który jest ono prowadzone. Co więcej wydaje się oczywistym, że długotrwałość toczącego się postępowania stwarza wręcz domniemanie jego przewlekłości. Obalić może go jedynie wykazanie, że zwłoka w zakończeniu postępowania była konieczna dla wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Przewodniczący: SSA Małgorzata Niementowska
Sędziowie: SSA Piotr Mirek(spr.)
SSA Grażyna Wilk

27.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 26 października 2011 roku

II AKz 701/11

Art. 49 § 1 usp

Sąd słusznie nałożył na skazanego karę porządkową wskutek stawienia się przez niego na rozprawę w stanie znacznej nietrzeźwości (0,31 i 0,33 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu), gdyż takie naganne zachowanie mieści się w zakresie pojęcia zniewagi sądu określonym w wyżej powołanym przepisie.

Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Piotr Mirek

ORECZNICTWO Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO

KODEKS CYWILNY

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

z dnia 26 lipca 2011 r.

V ACa 319/11

art. 23kc , 24 kc , art. 1 i 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002r., Nr 101, poz. 926 ze zm.)

Polski system prawny przyjmuje zasadę (prawo do) samodzielnego decydowania każdej osoby o ujawnianiu dotyczących jej informacji. Zbieranie, przetwarzanie i udostępnianie danych osobowych, co najmniej w części przypadków, wkracza bowiem w obszar szeroko rozumianego prawa do prywatności chronionego normą konstytucyjną (art. 47 Konstytucji RP). Ponieważ z kolei, stosownie do uregulowania zawartego w jej art. 51 ust. 2 i 5 władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym, to w związku z tym zasady i tryb gromadzenia i udostępniania informacji określa ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych. Ważną rolę w zakresie ochrony zarówno jednych, jak i drugich interesów ustawa przyznaje przy tym administratorom danych. Nakłada na nich między innymi obowiązek dbania o zachowanie danych osobowych w poufności i obowiązek zabezpieczenia zbiorów danych. Zakresem swego działania obejmuje wszelkie postacie przetwarzania danych, zarówno tradycyjne - manualne, jak i zautomatyzowane. Niewątpliwie podstawowym, choć nie jedynym celem, jakiemu mają służyć przepisy ustawy o ochronie danych osobowych, jest respektowanie interesów tych (osób fizycznych i ewentualnie osób prawnych), których dotyczą gromadzone i przetwarzane informacje. Chodzi - najogólniej mówiąc - o interesy związane z poszanowaniem ich prywatności.

Nie ulega wątpliwości, że wszelkie dane osobowe przetwarzane w ramach rządzącego się zasadą pisemności postępowania administracyjnego mogą być przetwarzane w zbiorze danych. W nauce prawa przyjmuje się, że czynność polegająca na zapisaniu danych osobowych, np. w notatce, stanowi granicę, od której rozpoczyna się publicznoprawna ochrona tychże danych. Specyfika gromadzenia i przesyłania danych osobowych oraz posługiwania się nimi w związku z korzystaniem ze świadczeń socjalnych stwarza niewątpliwie możliwości pojawiania się na tym obszarze zagrożeń dla szeroko rozumianej prywatności. Zgodnie bowiem z zasadą postępowania w sprawie przyznawania tych świadczeń jest kierowanie się dobrem osób korzystających z pomocy społecznej i ochroną ich dóbr osobistych. Dobrem osobistym podlegającym szczególnej ochronie w prawie pomocy społecznej jest godność osoby ludzkiej, gdyż jednym z nadrzędnych celów pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom życia w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

Wskazane w ust. 1 ustawy zakazy dotyczące upubliczniania danych podane są jedynie przykładowo. W szczególności ochronie podlegają nazwiska i inne dane osób, którym udzielono pomocy. Nie wolno podawać ich do wiadomości publicznej oraz ujawniać rodzaju i zakresu przyznanego świadczenia. Chodzi tu zwłaszcza o zakaz wywieszania imiennych list świadczeniobiorców oraz innego upubliczniania ich danych oraz rodzaju i rozmiaru

przyznanej pomocy, np. ogłaszania w Internecie czy w lokalnej prasie. Powyższe zakazy należy również interpretować w świetle obowiązków pracowników socjalnych, w tym nakazu kierowania się zasadami etyki zawodowej oraz zachowania w tajemnicy informacji uzyskanych w toku czynności zawodowych. Poufność obowiązuje także w kontaktach ze świadczeniobiorcami, w szczególności zaś nie wolno udzielać im informacji na temat pomocy przyznanej innym osobom. Ochrona dóbr osobistych w dziedzinie pomocy społecznej nabiera szczególnego znaczenia m. in. z powodu chęci ukrycia przez wiele osób i rodzin wstydliwego faktu korzystania z tej pomocy. Ustawa ogranicza również swobodę gromadzenia informacji o aktualnych i potencjalnych świadczeniobiorcach. Dane można przetwarzać jedynie w zakresie niezbędnym do przyznawania pomocy. Nie ulega w świetle powyższego wątpliwości, że jeśli administrator danych przy przetwarzaniu danych osobowych naruszył sferę prywatności tej osoby i jego działanie można uznać za bezprawne w świetle powołanych przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, to w konsekwencji osoba taka, na podstawie art. 24§ 1 k.c. i art. 448 k.c., może domagać ochrony prawnej w nich przewidzianej.(...) Dane osobowe powoda oraz dane odnoszące się do wypłacanych świadczeń były wpisywane na zbiorczych listach wypłat. Tego rodzaju postępowanie stwarzało niewątpliwie realną możliwość zapoznania się z tymi danymi przez osoby pobierające te świadczenia. Stosowana przez pozwaną praktyka nie była niewątpliwie poprawna, jako stwarzająca omawiane zagrożenia; nie można jednak uznać w okolicznościach faktycznych sprawy by pozwana naruszyła dobra osobiste powoda przez udostępnienie innym osobom jego danych osobowych, bądź też miała na celu udostępnienie tych danych osobom trzecim.

Podkreślenia wymaga, że zainteresowanie problematyką danych osobowych pojawiło się w Polsce stosunkowo niedawno i kwestia ta w praktyce była ledwo dostrzegana. Dopiero w toku praktycznego stosowania ustawy mogły być dostrzeżone i zidentyfikowane konflikty między sferą praw jednostki (prawa do prywatności) a ochroną danych osobowych. Do niedawna, za oczywistą i nie budzącą wątpliwości uznawano praktykę dokonywania wypłat wynagrodzeń na zbiorczych listach. Dotyczyło to również świadczeń socjalnych, na co wskazuje zachowanie samego powoda, który wcześniej nie zwracał uwagi na występowanie zagrożeń w omawianej materii. Powód nie wykazał by inne osoby, poza nim samym, interesowały się danymi pozostałych osób figurujących na zbiorczej liście wypłat i by w rzeczywistości jakaś osoba trzecia wykorzystała jego dane. Zauważona przez niego i wytknięta pozwanej nieprawidłowość w praktycznym stosowaniu wymienionych ustaw, polegająca jedynie na potencjalnym umożliwieniu tym osobom zapoznania się z danymi powoda, została przez pozwaną niezwłocznie usunięta i w ustalonych okolicznościach sprawy - w ocenie Sądu Apelacyjnego - nie zachodzi potrzeba udzielania powodowi ochrony przewidzianej w art. 24 k.c. Podnieść w związku z tym należy, że nie każda dolegliwość w postaci doznanej przykrości spowodowana na skutek nieprawidłowości spowodowanych przez osobę działającą w granicach zastrzeżonych kompetencji i w ramach obowiązującego porządku prawnego daje podstawę do zastosowania środków ochrony prawnej przewidzianych w art.24§1 k.c., lecz tylko taka, która wedle przejrzystych ocen przyjmowanych w społeczeństwie przekracza próg dozwolonych działań i nie jest małej wagi . Przy dokonywaniu oceny działania strony pozwanej miał również Sąd Apelacyjny uwadze konieczność zachowania należytych proporcji i umiaru, gdyż nie można nadużywać instrumentów prawnych właściwych ochronie dóbr osobistych dla przypadków drobnych dotyczących wyłącznie subiektywnych przeżyć samego powoda.

*Skład : Przewodniczący : SSA Iwona Wilk
Sędziowie : SA Barbara Kurzeja (spr)
SA Jadwiga Galas*

2.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 9 maja 2011 r.**

V ACa 617/10

art. 55² kc , 55⁴ kc , 40 kc , 235 kc , art. 16 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010r., Nr 102, poz. 651 – zwana dalej u.g.n.)

Sąd pierwszej instancji błędnie uznał, że solidarna odpowiedzialność poznanego Skarbu Państwa z dłużnikiem - przedsiębiorstwem państwowym - oparta jest na treści art. 55⁴ k.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego taka podstawa prawna nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, gdyż Skarb Państwa nie nabył przedsiębiorstwa pozwanych w rozumieniu art. 55² k.c. Nabycie składników majątkowych przedsiębiorstwa państwowego przez Skarb Państwa nastąpiło na podstawie art. 16 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2010 r. Nr 102, poz. 651) co wynika z treści aktu notarialnego, na mocy którego likwidator pozwanych zakładów zrzekł się użytkowania wieczystego nieruchomości oraz własności położonych na nich budynków, budowli i urządzeń na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 16 u.g.n.

Zgodnie z tym przepisem państwowa osoba prawna może zrzec się własności lub użytkowania wieczystego nieruchomości odpowiednio na rzecz Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego. W wyniku zrzeczenia się użytkowania wieczystego prawo to wygasa, a na Skarb Państwa będący właścicielem nieruchomości przechodzi własność budynków i innych budowli (art. 235 § 2 k.c.). Przedsiębiorstwo państwowe jako państwowa osoba prawna, może zatem na podstawie art. 16 u.g.n. zrzec się użytkowania wieczystego nieruchomości i własności położonych na niej budynków i innych budowli. Rozważyć zatem należało, czy takie zrzeczenie skutkujące wygaśnięciem użytkowania wieczystego i nabyciem własności budynków i budowli przez Skarb Państwa jest nieodpłatnym przejęciem składnika majątkowego państwowej osoby prawnej na rzecz Skarbu Państwa w rozumieniu art. 40 § 2 k.c. Zgodnie z art. 40 § 1 k.c. państwowe osoby prawne ponoszą we własnym imieniu i na własny rachunek odpowiedzialność za swoje zobowiązania a Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania tych osób, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jednakże zasada wzajemnej nieodpowiedzialności Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych doznaje ograniczenia w sytuacji, gdy Skarb Państwa na podstawie obowiązujących ustaw przejmując nieodpłatnie od państwowej osoby prawnej składniki jej mienia. W takim bowiem przypadku Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność solidarną z państwową osobą prawną za zobowiązania powstałe w okresie, gdy składnik stanowił własność danej osoby prawnej, do wysokości wartości tego składnika ustalonej według stanu w chwili przejęcia a według cen z chwili zapłaty. Skarżący upatruje zasadności zarzutów apelacji w tym, że nabycie składnika majątkowego miało charakter pierwotny a nie nabycia od innej osoby.

Takie zarzuty nie są uzasadnione. Przepis art. 40 § 2 k.c. nie uzależnia odpowiedzialności Skarbu Państwa od charakteru nabycia składników majątkowych a zatem także pierwotne nabycie składników majątkowych na podstawie art. 16 u.g.n. w związku z art. 235 § 2 k.c. skutkuje odpowiedzialnością nabywcy za zobowiązania państwowej osoby prawnej. Zgodnie

z tymi przepisami z chwilą zrzeczenia się prawa użytkowania wieczystego nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa i wygaśnięciem tego prawa, Skarb Państwa staje się właścicielem budynków położonych na nieruchomości. Takie przejęcie składników majątku państwowej osoby prawnej miało charakter nieodpłatny i nie budzi wątpliwości, iż składniki przejęte aktem notarialnym stanowiły własność pozwanego w chwili powstania zobowiązania. Nie budzi także wątpliwości, iż wysokość zobowiązania za które solidarnie odpowiada pozwany Skarb Państwa mieści się w granicach odpowiedzialności określonych w art. 40§ 2 k.c.(...) Odpowiedzialność Skarbu Państwa za zobowiązanie przedsiębiorstwa państwowego nie wynika z faktu jego likwidacji. Przeciwnie wykreślenie przedsiębiorstwa państwowego z rejestru przedsiębiorców nie uzasadnia zastosowania art. 40 § 2 k.c. Przepis powyższy stanowi przykład kumulatywnego przystąpienia do długu przez Skarb Państwa (z uwagi na nieodpłatne przejęcie majątku przedsiębiorstwa państwowego), które nie powoduje zwolnienia z długu dotychczasowego dłużnika, przeciwnie w procesie występuje dwóch solidarnych dłużników .

*Skład : Przewodniczący : SSA Lucjan Modrzyk (spr.)
Sędziowie : SA Anna Tabak
SA Jadwiga Galas*

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 26 maja 2011 r.

I ACa 212/11

art. 224 i 225 kc

Sprzecznie z art. 224 k.c. w związku z art. 225 k.c. uznał Sąd, że roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z cudzej rzeczy powstaje dopiero wskutek wezwania posiadacza do wydania tej rzeczy, i to (nadto) dopiero z upływem terminu zakreślonego do wydania. Przewidziane w art. 224§2 k.c. roszczenie o wynagrodzenie jest wszak niezależne od woli właściciela, by rzecz odzyskać, wynika ono bowiem z samego faktu władania jego rzeczą przez osobę, która nie ma do tego żadnego tytułu prawnego.

*Skład : Przewodniczący : SSA Piotr Wójtowicz (spr.)
Sędziowie : SA Barbara Owczarek
SA Anna Bohdziewicz*

4.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 7 lipca 2011 r.**

V ACa 308/11

art. 394 § 1 kc

Nie można przyjąć, że jeżeli przedmiot zastrzeżonego w treści zawartej umowy zadatku nie zostanie „wręczony” - w przypadku, gdy jego przedmiotem są środki pieniężne, zapłata nie będzie dokonana w uzgodnionym terminie, można się go domagać na drodze przymusowej. Nie można bowiem abstrahować od charakteru tej czynności prawnej. Na gruncie prawa cywilnego wyróżnia się tzw. czynności prawa realne i konsensualne. Ogólnie rzecz ujmując czynność prawna konsensualna to taka do dokonania której wystarczy złożenie przez stronę (przy czynnościach jednostronnych) bądź strony (przy umowach) oświadczenia woli.

W sytuacji, gdy w skład danego typu czynności prawnej wchodzi jeszcze inne elementy poza oświadczeniem woli np. wydanie rzeczy mamy do czynienia z czynnością prawną realną.

W świetle regulacji kodeksu cywilnego charakter realny ma m.in. zastaw (art. 317§ 1 k.c.), zadatek (art. 394 § 1 k.c.), umowa przechowania, użyczenia i składu. Przy czynnościach prawnych realnych nie wystarczające zaś dla ich skuteczności jest li tylko samo złożenie oświadczenia woli, ale niezbędne jest wydanie rzeczy, które stanowi różny od oświadczeń woli element stanu faktycznego, konstytuujący czynność prawną realną. W doktrynie jak i orzecznictwie utrwalony jest pogląd co do realnego charakteru klauzuli zadatku, a co wynika z treści przewidującego ten instrument prawny art. 394 § 1 k.c., gdy skuteczne ustanowienie zadatku uzależnione jest od „dania” pieniędzy czy to w formie gotówkowej, czy bezgotówkowej lub rzeczy stanowiącej jego przedmiot. „Wręczenie” przedmiotu zadatku stanowi element niezbędny do skutecznego ustanowienia tej instytucji prawnej, a co za tym idzie związanych z nią skutków prawnych. Zadatek ustanowiony jest skutecznie nie w momencie złożenia samych oświadczeń, ale w momencie wydania jego przedmiotu. Do czasu jego wydania oświadczenia stron w tym przedmiocie nie wywołują skutku. W przypadku nieprzekazania zastrzeżonego zadatku w terminie uzgodnionym uznać należy, że nie został on skutecznie zastrzeżony. Wyklucza to możliwość domagania się na drodze przymusowej wykonania przyrzeczenia dania zadatku. Część doktryny oprócz nieskuteczności zastrzeżenia zadatku, w przypadku jego nieprzekazania przy zawarciu umowy, bądź w terminie późniejszym uzgodnionym przez strony, jako wyłączającej uprawnienie do żądania spełnienia przyrzeczonego zadatku, wskazuje też, że nie wręczony zadatek przybiera postać zobowiązania naturalnego, a co za tym idzie niewymagalnego. Zadatek, aby spełnił swe funkcje musi być „dany”, jego zastrzeżenie nie może zaś być traktowane jako samoistne źródło zobowiązania do świadczenia.

Skład : Przewodniczący : SSA Barbara Kurzeja

Sędziowie : SA Zofia Kołaczyk (spr)

SA Urszula Bożałkińska

5.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 28 czerwca 2011 r.**

I ACa 307/11

art. 415 kc

Trafnie podkreślił Sąd pierwszej instancji, że Spółka X mogła dochodzić zapłaty wynagrodzenia na drodze sądowej i skoro tego nie uczyniła nie można skutecznie czynić zarzutu, że brak zapłaty na rzecz Spółki uzasadnia odpowiedzialność jej kontrahentów w stosunku do wspólników spółki kapitałowej, czy członków zarządu na podstawie art. 415 kc. Z istoty odpowiedzialności opartej na przepisie art. 415 kc wynika, że czyn niedozwolony powinien być skierowany bezpośrednio przeciwko osobie, która dochodzi naprawienia szkody. Przepisy kodeksu cywilnego w wyjątkowych przypadkach przewidują jedynie odpowiedzialność sprawcy szkody wobec osób trzecich (np. w art. 446 § 3 i 4 kc), zawsze jednak podstawą takiej odpowiedzialności jest, by czyn skierowany przeciwko bezpośredniemu poszkodowanemu był także czynem niedozwolonym. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie występuje, zaś konstrukcja prezentowana przez powoda zakłada, iż brak zapłaty należności na rzecz X czynem niedozwolonym nie jest; jest natomiast deliktem w odniesieniu do powoda. Brak podstaw do podzielnia takiego stanowiska, bowiem istotą odpowiedzialności deliktowej opartej na przepisie art. 415 kc jest obiektywna bezprawność działania, czyli ujemna ocena zachowania się podmiotu, który narusza pewien ogólny obowiązek określonego zachowania się. Inaczej mówiąc, bezprawność polega na obiektywnej sprzeczności działania wynikającej z norm o charakterze abstrakcyjnym.

*Skład : Przewodniczący : SSA Monika Dembińska(spr)
Sędziowie : SSA Joanna Skwara – Kałwa
SSA Lucyna Świdorska – Pilis*

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 czerwca 2011 r.
V ACa 245/11

art. 417 kc

Zgodnie z art. 5 ustawy zmieniającej kc z 17 czerwca 2004 r., o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692 ze zm. ; dalej ustawa zmieniająca kc z 17 czerwca 2004r) , która weszła w życie z dniem 1 września 2004r (art. 6) do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed 1 września 2004 r. stosuje się, między innymi, art. 417 kc w brzmieniu obowiązującym przed tym dniem. Od tego dnia w art. 417 kc przewidziana jest odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną za niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Z kolei przed 1 września 2004 r. na podstawie art. 417§ 1 kc -wedle ówczesnego brzmienia art. 417 kc - Skarb Państwa ponosił odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności

(w art. 417§ 2 kc zawarta była definicja funkcjonariusza państwowego). Po wejściu w życie Konstytucji z 1997 r. powstał spór co do zgodności z Konstytucją art. 417 kc w ówczesnym brzmieniu, jaki rozstrzygnięty został wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 4 grudnia 2001r, SK 18/00 (dalej: wyrok TK). Po wyroku TK w doktrynie i judykaturze zaistniał spór w przedmiocie przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej państwowych osób prawnych, do jakich zaliczyć należy pozwanego. Obowiązujący przed dniem 1 września 2004 r. przepis art. 420 kc stanowił, że w razie wyrządzenia szkody przez funkcjonariusza państwowej osoby prawnej odpowiedzialność za szkodę ponosiła ta osoba prawna zamiast Skarbu Państwa. Sąd Apelacyjny opowiada się za tym poglądem, zgodnie z którym ze względu na konstytucyjną zasadę równości wobec prawa, o czym również poniżej, po wyroku TK brak jest podstaw do przyjmowania odmiennych podstaw odpowiedzialności deliktowej państwowych (i komunalnych) osób prawnych oraz innych osób prawnych. Państwowe osoby prawne odpowiadać powinny za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym na takich samych zasadach, jak inne osoby prawne. Wchodzi zatem w grę odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, którą ponosi zwierzchnik za zawinione działanie podwładnego (art. 430 kc). Nie ma więc racji Sąd pierwszej instancji wywodząc, że dla odpowiedzialności pozwanego wystarczająca byłaby bezprawność działania (przy spełnieniu innych przesłanek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej) personelu pozwanego. W art. 417 kc w brzmieniu sprzed 1 września 2004 r. mowa była przecież o odpowiedzialności Skarbu Państwa, nie zaś państwowej osoby prawnej. Konstytucyjna zasada równości wobec prawa nie pozwalała na odmienne traktowanie państwowych (też komunalnych, co jednak nie ma znaczenia dla sprawy) i niepaństwowych osób prawnych w zakresie przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, zwłaszcza że nie pozwalał na takie zróżnicowanie również art. 77 ust. 1 Konstytucji, ze względu na który orzekł wyrokiem TK, odczytując art. 417 kc w poprzednim brzmieniu zgodnie z art. 77 ust. Konstytucji, skoro w tym przepisie mowa była o szkodzie wyrządzonej wykonywaniem władzy publicznej, a nie przez państwową osobę prawną. Pozwany ponosiłby zatem odpowiedzialność odszkodowawczą jedynie w razie wykazania zawinienia pracownika, choćby anonimowego, jak prawidłowo wywiódł Sąd Okręgowy, który błędnie jednak wyeliminował przesłankę winy.

*Skład : Przewodniczący : SSA Grzegorz Stojek (spr.)
Sędziowie : SA Anna Tabak
SA Olga Gornowicz – Owczarek*

7.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 30 czerwca 2011 r.**

I ACa 421/11

art. 471 kc, 556 kc

Roszczenia odszkodowawcze przeciwko sprzedawcy kierować może nie tylko ten kupujący, który skorzystał z wynikających z rękojmi uprawnień. Zawarte w art. 566 § 1 k.c. unormowanie ustawodawca wprowadził w tym jedynie celu, by podkreślić, że skorzystanie z rękojmi nie wyłącza dochodzenia innych wynikających z zawartej umowy roszczeń, w szczególności zaś roszczeń odszkodowawczych. Nie ma przeszkód, by kupujący, który nie odstępuje od umowy ani nie żąda obniżenia ceny, mógł wystąpić z przewidzianym w art. 471 k.c. roszczeniem za nienależyte wykonanie umowy sprzedaży. Może ono być nawet tożsame z tym, jakie, między innymi, przewidują przepisy o rękojmi, występujące bowiem między nimi różnice dotyczą głównie szerszego w przypadku rękojmi katalogu roszczeń, szerszego zakresu odpowiedzialności (w przypadku rękojmi nawet wykazanie, że szkoda jest następstwem okoliczności, za które sprzedawca nie odpowiada, nie wyłącza jego odpowiedzialności w granicach ujemnego interesu umownego) oraz czasu, w którym można ich dochodzić i skutków upływu terminu. Żadna z tych różnic nie ma znaczenia dla bytu roszczenia powódki, w szczególności nie ma znaczenia dla bytu płynącego z art. 471 k.c. roszczenia to, że roszczenie z tytułu rękojmi uległo sprekludowaniu.

*Skład : Przewodniczący : SSA Piotr Wójtowicz (spr.)
Sędziowie : SA Barbara Owczarek
SA Joanna Kurpierz*

8.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 5 września 2011 r.**

V ACa 373/11

art. 651 kc

Z art. 651 kc nie da się wywieść obowiązku szczegółowego sprawdzania projektu. Jednakże nie oznacza to, że wykonawca jest zwolniony od obowiązku zwrócenia uwagi na to inwestorowi. Ma przecież obowiązek współdziałania przy wykonywaniu zobowiązania wynikającego z umowy o roboty budowlane. Jeśli więc projekt okaże się wadliwy, zaś

wykonawca to dostrzeże, ma obowiązek zawiadomienia o tym inwestora. Gdy zachowując szczególną staranność przedsiębiorcy zajmującego się wykonawstwem budowlanym (art. 355 § 2 kc) miał możliwość ustalenia tego bez potrzeby odwoływania się do wiadomości specjalnych, jakimi dysponuje projektant, którego nie może zastąpić, ani też nie zwalnia od odpowiedzialności wykonywaniem własnego obowiązku z art. 651 kc, lecz zaniechał tego, odpowiada za szkodę wyrządzoną nienależytym wykonaniem zobowiązania, którego elementem jest omawiany obowiązek informacyjny. Nie idzie tu o poszukiwanie błędów projektowych, jak wywodzi apelująca, lecz o dostrzeżenie okoliczności niewymagających wiadomości specjalnych.

*Skład : Przewodnicząca : SSA Jadwiga Galas
Sędziowie : SA Grzegorz Stojek (spr.)
SA Olga Gornowicz – Owczarek*

Kodeks postępowania cywilnego

9

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 20 października 2011 r.

I ACz 908/11

art. 34 kpc , 46 kpc , 202 kpc

Niniejsze postępowanie zostało wywołane wnioskiem uprawnionych o udzielenie zabezpieczenia poprzez ustanowienie hipoteki na nieruchomościach obowiązanego. Wniosek został złożony przed wszczęciem postępowania (art. 730 § 2 k.p.c.). Zgodnie z przepisem art. 734 k.p.c. do udzielenia zabezpieczenia właściwy jest sąd, do którego właściwości należy rozpoznanie sprawy w pierwszej instancji. Jak wynika z zawartej pomiędzy stronami umowy deweloperskiej ewentualne spory wynikłe z umowy strony rozwiązywać będą w drodze negocjacji, a w przypadku braku porozumienia poddadzą je rozstrzygnięciu sądu powszechnego właściwego miejscowo dla spółdzielni. Ten zapis umowy daje podstawę do uznania, że strony zawarły umowę o właściwość sądu w rozumieniu art. 46 § 1 k.p.c. W tych okolicznościach stwierdzić należy, że sądem właściwym do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest Sąd Okręgowy w Warszawie.

Wbrew zarzutom zażalenia, w toku postępowania zabezpieczającego przed wniesieniem pozwu, przepis art. 202 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. nie może znaleźć bezpośredniego zastosowania.

Wskazany przepis limituje zakres badania z urzędu przez sąd swojej właściwości do określonego typu właściwości (rzeczowa i miejscowa wyłączna), a nadto określa z czyjej inicjatywy i w którym momencie badanie takie może zostać przeprowadzone. Badanie niewłaściwości dającej się usunąć za pomocą umowy stron sąd bierze pod rozważenie tylko na

zarzut pozwanego, zgłoszony i należycie uzasadniony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Sąd nie bada z urzędu tej właściwości również przed doręczeniem pozwu. Podkreślić należy, że o ile przepis ten odnosi się wprost do procesu wszczętego, tj. zainicjowanego prawidłowym złożeniem pozwu, o tyle w przypadku postępowania zainicjowanego jedynie wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia może być stosowany zgodnie z normą art. 13 § 2 k.p.c. jedynie odpowiednio, co oznacza że może dojść do sytuacji, że w ogóle nie znajdzie on zastosowania, co ma miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Postępowanie zabezpieczające ma nieco inny charakter, niż postępowanie rozpoznawcze. Wprawdzie ukierunkowane jest ono na szybką i efektywną ochronę interesów uprawnionych (w przypadku uwiarygodnienia roszczenia i interesu prawnego), niemniej jednak nie może prowadzić do przyznania jednej ze stron procesu arbitralnych uprawnień do kształtowania właściwości miejscowej. Uznanie bowiem, że art. 202 k.p.c. znajduje zastosowanie w rozpoznawanej sprawie, mogłoby prowadzić do sytuacji, w której obowiązany, który nie wie jeszcze o toczącym się postępowaniu zabezpieczającym, zostałby w istocie pozbawiony możliwości podniesienia zarzutu niewłaściwości miejscowej. Mając na uwadze powyższe wywody oraz zasadę kontradiktoryjności stwierdzić należy, że w obydwu sytuacjach istnieje zbyt duże ryzyko dla strony obowiązanej polegające na tym, że w przypadku wniesienia pozwu po uzyskaniu zabezpieczenia czas na zgłoszenie zarzutu niewłaściwości zostanie nadmiernie wydłużony, natomiast w okresie pomiędzy uzyskaniem przez uprawnionego zabezpieczenia a złożeniem pozwu (lub upadkiem zabezpieczenia) obowiązany znajdzie się w stanie zawieszenia, albowiem będzie już wiedział o zabezpieczeniu, ale nie będzie miał możliwości obrony formalnej (np. podniesienia zarzutu niewłaściwości miejscowej) jak i merytorycznej, które to możliwości zaktualizują się, w świetle art. 202 k.p.c., dopiero po skutecznym doręczeniu mu pozwu. Na uwzględnienie nie zasługuje także zarzut naruszenia art. 34 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Zawarcie umowy prorogacyjnej (art. 46 § 1 k.p.c.) powoduje bowiem ten skutek, że oznaczony przez strony w umowie sąd jest wyłącznie właściwy, a tym samym brak jest podstaw do zastosowania przepisów o właściwości przemiennej (art. 31 - 37 k.p.c.). Odnosząc się do zarzutu abuzywności postanowienia umownego w przedmiocie właściwości miejscowej (11 punkt 1. umowy), zauważyć przyjdzie, iż skarżący nie uprawdopodobnili nawet by wszystkie postanowienia umowy nie zostały uzgodnione pomiędzy stronami (przedsiębiorcą a konsumentami) i że obowiązana Spółdzielnia zastosowała wzorzec umowy, i nie wyraziła zgody na ewentualne zmiany. Same wszak twierdzenia skarżących nie stanowią wystarczającej podstawy do uwzględnienia zarzutu i stwierdzenia nieważności zakwestionowanego postanowienia umownego (art. 385¹ § 1 i 4 k.c.). Wprawdzie katalog z art. 385³ k.c. wymienia jako przykład klauzuli szarej postanowienie narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest właściwy miejscowo (punkt 23), niemniej jednak wobec braku wykazania podstawowych przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c. stosowanie reguł interpretacyjnych z art. 385³ k.c. jest bezprzedmiotowe.

Skład : Przewodniczący : SSA Ewa Tkocz (spr.)

Sędziowie : SA Piotr Wójtowicz

SA Joanna Kurpierz

Ustawa z dnia 28 lutego 2003r Prawo Upadłościowe i naprawcze
(Dz.U. z 2009r., Nr 175, poz. 1361)

10.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 lipca 2011 r.

V ACa 290/11

art. 128, 134 ustawy z dnia 28 lutego 2003r Prawo Upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2009r., Nr 175, poz. 1361, zwana dalej p.u.n.)

Bezspornym w niniejszej sprawie było, iż w okresie w którym, pozwany dokonywał przedmiotowych czynności prawnych ze Spółką X, pozostawał jednocześnie współnikiem tejże Spółki. Równocześnie chwili obecnej pozwany prowadzi działalność gospodarczą.

W dokumentach przedłożonych przez powoda wraz z pozwem w postaci faktur VAT, dokumentów kasowych oraz magazynowych jako kontrahenta spółki X, wskazano firmę pozwanego. Nieuzasadniony jest jednak wysnuty z tego faktu wniosek, że nabywcą towaru nie był pozwany jako współnik Spółki X, a jako przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą pod wskazaną wyżej firmą. Oczywistym jest bowiem, iż pozwany prowadząc działalność gospodarczą występuje w obrocie gospodarczym jako odrębny podmiot prawa, gdy żaden przepis nie przyznaje osobie fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą odrębnej osobowości prawnej. Podmiotem prawa jest bowiem osoba fizyczna działająca jako przedsiębiorca, a nie przedsiębiorstwo rozumiane jako zespół składników materialnych i niematerialnych, przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej. Przyjęcie odmiennego założenia spowodowałoby powstanie swoistego, nie znajdującego uzasadnienia w obowiązującym porządku prawnym dualizmu, w którym prowadzona przez pozwanego incydentalnie działalność gospodarcza wyznaczałaby granice jego podmiotowości prawnej(...). Nie budzi wątpliwości, iż współnik spółki prawa handlowego czy jej reprezentant (członek organu zarządzającego) może prowadzić odrębną działalność gospodarczą, jak i wchodzić w relacje handlowe, zobowiązaniowe za spółkę, z tym tylko, że w określonych prawem sytuacjach, jak np. przewidzianej w art. 128 § 2 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze bierze na siebie związane z tym ryzyko.

Przepis art. 128 § 2 w/w ustawy swym zakresem obejmuje wszystkie odpłatne czynności prawne upadłego dokonane w określonym w nim terminie z jedną z wymienionych w nim osób. Bez znaczenia są zaś wszelkie inne okoliczności. Obejmuje on nie tylko czynności dokonywane ze spółką, a wynikające, związane ze statusem współnika czy reprezentanta Spółki, jak zdaje się przyjmować Sąd I instancji, ale przede wszystkim umowy tzw. zewnętrzne, czynności dwustronnie zobowiązujące np. sprzedaż - dokonywane z osobami pozostającymi w stosunku „bliskości” ze spółką. Brak jest jakichkolwiek podstaw do ograniczenia hipotezy omawianej normy do tzw. umów wewnętrznych, czy też określonego rodzaju czynności prawnych, gdy generalnie obejmuje on czynności prawne odpłatne, a *ratio legis* tego przepisu opiera się na szczególnym związku „bliskości” z upadłym jego

kontrahenta, a który to związek uzasadnia podejrzenie dokonania czynności z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli. Nie można zatem zasadnie twierdzić, iż dopuszczalne jest różnicowanie w zakresie dotyczącym podmiotowości prawnej, sytuacji wspólnika spółki (członka zarządu) i przedsiębiorcy, który w świetle prawa jest tym samym podmiotem pomimo, że w obrocie gospodarczym, może funkcjonować pod różnymi niekiedy firmami i nie zmienia tego twierdzenia fakt, że umowa zawarta między nim a spółką może być związana z pełnioną przez wspólnika w spółce funkcją lub nie.

Skład : Przewodniczący : SSA Zofia Kołaczyk (spr.)

Sędziowie : SA Urszula Bożałkińska

SA Janusz Kiercz

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

1.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 15 lutego 2011r.

III AUa 2670/10

Art. 401 pkt 2 kpc

Brak należytej reprezentacji jako ustawowa podstawa wznowienia postępowania z powodu nieważności (art.401 pkt 2 kpc) dotyczy strony, która występuje ze skargą o wznowienie postępowania, nie zaś jej przeciwnika procesowego.

Z uzasadnienia:

(...) Skarżący upatruje zasadności skargi o wznowienie postępowania w zarzucie nieważności postępowania spowodowanej brakiem należytej reprezentacji wojskowego organu emerytalnego w postępowaniu sądowym, wprost wskazując ustawową podstawę wznowienia, o której mowa w art.401 pkt 2 kpc. Przepis ten – jak już wyżej podniesiono – przewiduje wznowienie postępowania dla zapewnienia ochrony praw strony, która nie miała zdolności sądowej lub procesowej, nie była należycie reprezentowana lub wskutek naruszenia przepisów postępowania była pozbawiona możliwości działania. Wnoszący skargę nie powołuje się na brak jego – jako strony – należytej reprezentacji w postępowaniu przed Sądami obu instancji, lecz na nienależytą reprezentację przeciwnika procesowego – wojskowego organu emerytalnego. Dlatego też należy stwierdzić, że niedopuszczalnym jest powołanie tej podstawy wznowienia przez stronę przeciwną, niż ta, której dotyczą okoliczności powołane w omawianym przepisie. Takie uznanie znajduje też oparcie w treści art.407 kpc, który odnosząc się do skargi o wznowienie postępowania, której podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji, nakazuje liczyć

trzymiesięczny termin do jej wniesienia od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Norma ta z powołaną podstawą skargi wiąże niewiedzę o wyroku, która w tych okolicznościach dotyczy strony pozbawionej możliwości działania lub nienależycie reprezentowanej (...).

Przewodniczący: SSA Lena Jachimowska (spr.)

Sędziowie: SSA Antonina Grymel

SSA Urszula Żak

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 8 lutego 2011r.

III AUa 1626/10

Art.477¹¹ §2 kpc w związku z art.379 pkt 5 kpc i art.1034 kc w związku z art.97 §1 i art.98 §1 ustawy z dnia 29.08.1997r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz. U. z 2005r., Nr 8, poz.60 ze zm.) oraz art.31 i art.32 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz.1585 ze zm.)

W postępowaniu dotyczącym odpowiedzialności za zaległości spadkodawcy z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne należy zapewnić udział wszystkim spadkobiercom. Mają oni bowiem status zainteresowanych (art.477¹¹ §2 kpc) i nie wezwanie ich (wszystkich) do udziału w postępowaniu w takim charakterze powoduje jego nieważność (art.397 pkt 5 kpc).

Z uzasadnienia:

(...) Istotną w sprawie jest treść art.1034 kc (stosowanego w związku z art.98 §1 ustawy Ordynacja podatkowa i w związku z art.31 i 32 ustawy o s.u.s.). Przepis ten stanowi, że do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełni świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości udziałów (§1). Od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów (§2).

Choć nie zostało w sprawie niniejszej wyjaśnione czy w stosunku do każdego ze spadkobierców zmarłego płatnika Bogdana R. organ rentowy wydał zgodnie z art.100 §1 Ordynacji podatkowej stosowną decyzję (a jest spadkobierców tych troje: oprócz ubezpieczonej, jego syn Marcin R., ur.17 lipca 1983r. i córka Dorota R., ur.23 stycznia 1981r. – oboje pełnoletni w dacie zgonu ojca), to niezależnie od tego faktu, z uwagi na uregulowanie art.1034 §1 kc, które stanowią o solidarnej odpowiedzialności spadkobierców za długi spadkowe w sytuacji w nim wskazanej (a w sprawie nie wykazano, że nastąpił dział spadku), w związku z kwestionowaniem przez ubezpieczoną istnienia (ewentualnie wysokości) określonej w zaskarżonej decyzji zaległości składowej koniecznym jest wezwanie do sprawy

w charakterze zainteresowanych pozostałych spadkobierców. Rozpoznanie sprawy bez udziału zainteresowanych Marcina R. i Doroty R., oznaczało pozbawienie tych stron procesu możliwości obrony swych praw i doprowadziło do nieważności postępowania (art.379 pkt5 kpc) (...).

*Przewodniczący: SSA Urszula Żak (spr.)
Sędziowie: SSA Antonina Grymel
SSA Zbigniew Gwizdak*

**3.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 11 lutego 2011r.**

III APa 26/10

Art.415 kc w związku z art.300 kp oraz art.52 kp

Jeżeli w momencie podejmowania decyzji o rozwiązaniu z pracownikiem umowy o pracę bez wypowiedzenia, pracodawca ma świadomość nieistnienia przesłanek warunkujących rozwiązanie stosunku pracy w tym trybie, zachodzą podstawy do przypisania mu winy, a w konsekwencji do przyjęcia jego odpowiedzialności określonej w art.415 kc.

*Przewodniczący: SSA Jolanta Pietrzak (spr.)
Sędziowie: SSA Antonina Grymel
SSA Marek Procek*

**4.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 19 stycznia 2011r.**

III AUa 1274/10

Art.6 ust.1 pkt 7 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w związku z art.180 §1 pkt 2 kp (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31.12.1999r.) i art.33 ust.1 i ust.2 ustawy z dnia 17.12.1974r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn. Dz. U. z 1983r., Nr 30, poz.143 ze zm.)

W razie urodzenia kolejnego dziecka (do 31.12.1999r.), w trakcie korzystania z urlopu wychowawczego, uwzględnieniu – jako okres składkowy wymieniony w art.6 ust.1 pkt 7 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – podlega okres pobierania zasiłku macierzyńskiego w wymiarze 16 tygodni.

Z uzasadnienia:

(...) ZUS uwzględnił jako okres pobierania zasiłku macierzyńskiego po urodzeniu przez ubezpieczoną czwartego dziecka syna Pawła i piątego dziecka córki Grażyny okres 14 tygodni czyli 98 dni z tytułu urodzenia każdego z wymienionych dzieci.

Taki faktycznie 98-dniowy czyli 14-tygodniowy zasiłek macierzyński został ubezpieczonej wypłacony po urodzeniu dzieci w okresie od 3.01 do 10.04.1982r. i od 14.07 do 19.10.1984r., co wynika z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 3.10.2003r. na k.9 akt dotyczących ustalenia kapitału początkowego.

Organ rentowy swoje stanowisko opiera na przepisie Instrukcji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6.07.1983r. w sprawie świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. Urz. ZUS z 1983r., nr 6, poz.35) Rozdział VI pkt 138.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego stanowisko organu rentowego jest błędne i niezgodne z przepisami zarówno ustawy kodeks pracy jak i ustawy z dnia 17 grudnia 1974r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. 83.30.143 j. t.) a okres zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonej powinien wynosić po urodzeniu każdego dziecka 16 tygodni (112 dni).

Zgodnie bowiem z art.180 §1 kodeksu pracy w brzmieniu obowiązującym w okresie urodzenia wyżej wymienionych dzieci (tekst pierwotny Dz. U. 1974.24.141) pracownicy przysługuje urlop macierzyński w wymiarze 18 tygodni przy każdym następnym porodzie.

Na podstawie § 3 w/w przepisu co najmniej 2 tygodnie urlopu macierzyńskiego powinny przypadać przed przewidywaną datą porodu, a po porodzie co najmniej 14 tygodni, gdy urlop wynosi 18 tygodni.

Na mocy art.33 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1974r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zasiłek macierzyński przysługuje również w razie urodzenia dziecka lub przyjęcia dziecka na wychowanie i wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia, w okresie korzystania z urlopu wychowawczego lub w okresie przerwy w zatrudnieniu odpowiadającej okresowi urlopu wychowawczego.

Zgodnie z ust.2 w wypadkach, o których mowa w ust.1, zasiłek macierzyński przysługuje za okres odpowiadający części urlopu macierzyńskiego przypadającej po porodzie. Obecne identyczne uregulowanie wymienione jest w art.29 ust.3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. 05.31.267 j. t.), który stanowi, że w przypadku gdy prawo do zasiłku macierzyńskiego powstało w okresie urlopu wychowawczego, zasiłek macierzyński przysługuje za okres odpowiadający części urlopu macierzyńskiego, która przypada po porodzie.

A zatem problem sporny sprowadza się do rozważenia jaki wymiar zasiłku macierzystego powinna uzyskać ubezpieczona po urodzeniu w trakcie urlopu wychowawczego dzieci – Pawła i Grażyny.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego okres zasiłku macierzyńskiego odpowiadający części urlopu macierzyńskiego przypadający po porodzie nie wynosi jak określono to w pkt.138 Instrukcji ZUS – 14 tygodni (98 dni), gdyż ustawodawca w przepisie art.180 §3 pkt 2 kodeksu pracy określa, że jedynie po porodzie powinno przypadać co najmniej 14 tygodni gdy urlop wynosi 18 tygodni.

Dlatego też po porodzie może przypadać dłuższy okres urlopu macierzyńskiego niż 14 tygodni, a tym samym zasiłku macierzyńskiego.

W celu wyjaśnienia tej kwestii istotne jest zwrócenie uwagi na zapis w art.180 §3 kp zdanie pierwsze określający wymiar urlopu macierzyńskiego, który powinien przypadać przed porodem a który wynosi co najmniej 2 tygodnie.

Z powyższego zapisu należy wyprowadzić wniosek, że okres zasiłku macierzyńskiego dla pracownicy, która urodziła dziecko przy każdym następnym porodzie w czasie korzystania z urlopu wychowawczego wynosi 16 tygodni (112 dni) (...).

*Przewodniczący: SSA Krystyna Merker (spr.)
Sędziowie: SSA Małgorzata Woźnowska -Gallos
SSA Lena Jachimowska*

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 15 lutego 2011r.

III AUa 1731/10

Art.6 ust.2 pkt 3 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w związku z art.9 ust.1 i art.10 ustawy z dnia 2.07.1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz.226 ze zm.)

O uznaniu za okres składkowy okresu zatrudnienia młodocianego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed 1.01.1975r. (art.6 ust.2 pkt 3 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) decyduje fakt zawarcia przez niego umowy o naukę zawodu (umowy w celu przygotowania zawodowego lub wstępnego stażu pracy) i wykonywania w oparciu o nią pracy, nie zaś ukończenie 15 roku życia.

*Przewodniczący: SSA Lena Jachimowska (spr.)
Sędziowie: SSA Antonina Grymel
SSA Urszula Żak*

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 18 stycznia 2011r.

III AUa 1363/10

Art.15 ust.2a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w związku z art.2 ust.1 ustawy z dnia 4.09.2008r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 192, poz.1180) oraz art.1 i art.4 dekretu z dnia 4.03.1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (tekst jedn. Dz. U. z 1983r., Nr 27, poz. 135 ze zm.)

Art.2 ust.1 ustawy z 4.09.2008r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwalający na ponowne obliczenie wysokości emerytury lub renty od podstawy wymiaru składek odpowiadającej kwocie minimalnego wynagrodzenia pracowników obowiązującego w okresie, za który nie można ustalić podstawy wymiaru składek (art.15 ust.2a ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) znajduje również zastosowanie wobec członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, jeśli świadczenie przez nich pracy w pełnym wymiarze czasu obowiązującym pracowników nie budzi wątpliwości.

Z uzasadnienia:

(...) Wprowadzie przepis używa sformułowania „stosunek pracy”, ale mając na uwadze treść powołanych przez Sąd I instancji przepisów art.6 ust.2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art.1 pkt 1 i art.4 dekretu z dnia 4.3.1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (t. j. w Dz. U. z 1983r. Nr 27, poz.135) oraz §3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19.3.1976r. w sprawie wykonania przepisów dekretu o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych... (Dz. U. Nr 13, poz.74) i zgromadzony w sprawie materiał dowodowy można przyjąć, że ubezpieczony wykonywał pracę spawacza w wymiarze równym wymiarowi czasu pracownika, zaś mając na uwadze wysokość wynagrodzenia zapisaną w legitymacji ubezpieczeniowej za rok 1991, uprawniony jest wniosek, że również w pozostałych latach zatrudnienia w RSP C. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie była niższa niż najniższe wynagrodzenie w tym okresie (najniższe wynagrodzenie w okresie od stycznia do marca 1991r. – 550.000 zł, wg wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej, za okres styczeń – marzec 1991r. wynagrodzenie w kwocie 1.819.200 zł, czyli 606.400 zł miesięcznie) (...).

Uwaga:

Zob. też odmienny pogląd wyrażony w tej kwestii przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 17.01.2010r., sygn. akt III AUa 892/10, publik. Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach 2011, Nr 3, poz.6.

Przewodniczący: SSA Ewa Piotrowska (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Ansion

SSA Maria Małek-Bujak

7.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 12 kwietnia 2011r.**

III AUa 167/11

Art.50a, art.50b oraz art.7 pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

W stanie prawnym obowiązującym od 1 stycznia 2007r. okresy pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłacanego na podstawie przepisów Kodeksu pracy oraz zasiłków z ubezpieczenia społecznego i innych świadczeń wymienionych w art.7 pkt 1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury określonej w art.50a tej ustawy.

Z uzasadnienia:

(...) Ta wykładnia prowadzi tymczasem do wniosku, iż wbrew stanowisku Sądu I instancji, w obowiązującym od 1 stycznia 2007 stanie prawnym, żaden przepis nie zezwala na zaliczenie do okresu uprawniającego do stanowiącego przedmiot sporu świadczenia określonego w art.7 pkt 1 cytowanej ustawy okresu nieskładkowego będącego okresem pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłacanego na podstawie przepisów kodeksu pracy bądź zasiłków z ubezpieczenia społecznego: chorobowego lub opiekuńczego. Przeciwnie, jakakolwiek z aktualnych norm prawnych, nie daje podstaw do uwzględnienia powyższych okresów.

Pomimo bowiem, iż niewątpliwie są to okresy przypadające na okres zatrudnienia, wobec faktu, iż z podaną wyżej datą ustawodawca zrezygnował z funkcjonującego dotąd pojęcia okresów zaliczalnych do pracy górniczej przewidzianych w art.38 ustawy, wśród których wymieniano także okresy wskazane we wspomnianym jej art.7 pkt 1, okresy owe nie podlegają już uwzględnieniu przy ustalaniu okresu pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą uprawniającego do uzyskania prawa do górniczej emerytury.

Powyższej oceny nie zmienia również okoliczność, iż w powołanym wyżej art.50b ustawodawca posługuje się pojęciem okresów pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będących okresami składkowymi i nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, albowiem analiza uznawanych za pracę górniczą i pracę równorzędną z górniczą okresów, jednoznacznie wskazuje, iż nie obejmują one okresów pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłacanego na podstawie przepisów kodeksu pracy bądź zasiłków z ubezpieczenia społecznego: chorobowego lub opiekuńczego, uważanych wcześniej za okresy zaliczalne do pracy górniczej – od 1 stycznia 2007 wraz ze zmianą zasad przyznawania emerytur górniczych – pomijanych przy ustalaniu prawa do tych świadczeń (...).

Przewodniczący: SSA Antonina Grymel (spr.)

Sędziowie: SSA Lena Jachimowska

SSA Urszula Żak

8.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 5 kwietnia 2011r.**

III AUa 1941/10

Art.50c ust.2 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8.04.1998r. w sprawie warunków uzyskania uprawnień, sposobu obliczania, szczegółowych zasad i trybu wypłacania w 1998 roku osłon socjalnych z tytułu urlopów górniczych, zasiłków socjalnych i jednorazowych wypłat dla zatrudnionych pod ziemią pracowników górnictwa (Dz. U. Nr 63, poz.410 ze zm.)

Okres pobierania zasiłku socjalnego na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z 8.04.1998r. w sprawie warunków uzyskania uprawnień, sposobu obliczania, szczegółowych zasad i trybu wypłacania w 1998 roku osłon socjalnych z tytułu urlopów górniczych, zasiłków socjalnych i jednorazowych wypłat dla zatrudnionych pod ziemią pracowników górnictwa nie stanowi okresu pracy równorzędnej z pracą górniczą w rozumieniu art.50c ust.2 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i nie stanowił okresu zrównanego z pracą górniczą wymienionego w obowiązującym do 31 grudnia 2006r. artykule 36 ust.2 tej ustawy.

Z uzasadnienia:

(...) Ponadto – wbrew twierdzeniu apelującego – okresu pobierania przez odwołującego od 15.12.1997r. do 15.12.1999r. zasiłku socjalnego nie można uznać jako okresu równorzędnego z pracą górniczą w rozumieniu art.50c ust.2 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Wymieniony przepis absolutnie nie ma odniesienia do tej sytuacji. Przeciwnie – analiza obowiązujących przepisów obowiązujących do dnia 31.12.1998r. i po zmianie w art.50c wyraźnie wskazuje, że w poprzednim stanie prawnym (czyli do 31.12.2008r.) jedynie okres urlopu górniczego i świadczenia górniczego, jako świadczenie osłonowe był zaliczany do pracy równorzędnej z pracą górniczą (art.36 ust.2 ustawy o FUS) (...).

Przewodniczący: SSA Jolanta Anston (spr.)

Sędziowie: SSA Ewa Piotrowska

SSA Maria Małek-Bujak

9.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 15 marca 2011r.**

III AUa 1403/10

Art.51 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

Przyjęcie przelicznika 1,2 przewidzianego w art.51 ust.1 pkt 4 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uzależnione jest od miejsca wykonywania pracy – na odkrywce, a nie od miejsca zatrudnienia w kopalni odkrywkowej.

Z uzasadnienia:

(...) Gramatyczna wykładnia cytowanego art.51 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prowadzi tymczasem do wniosku, iż przewidziany nim przelicznik 1,2 znajduje zastosowanie, przy ustalaniu

wysokości górniczej emerytury, jedynie do okresów pracy górniczej w kopalni węgla brunatnego i kopalni siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących dla tych kopalń roboty górnicze na określonych we wspomnianym zarządzeniu Nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa takich zakładów wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce, tj. w miejscu wydobywania nakładu i złoża.

Nie budzi wszak wątpliwości, iż z uwagi na specyfikę kopalni węgla brunatnego będąca udziałem zatrudnionych w niej pracowników praca wykonywana jest zarówno na terenie odkrywki, czyli w miejscu zdejmowania nakładu i złoża oraz jego ładowania i przewożenia, jak również poza tym terenem, co oznacza, iż "odkrywka", nie jest pojęciem tożsamym z "kopalnią węgla brunatnego".

Gdyby, zatem wolą ustawodawcy było przyznanie uprawnienia do zastosowania przedmiotowego przelicznika 1,2 wszystkim pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalni węgla brunatnego, zbędnym byłoby użycie w omawianym przepisie zwrotu "na odkrywce", posłużenie się którym powoduje, iż możliwość zastosowania tego przelicznika dotyczy wyłącznie takich pracowników, którzy swoją pracę – na stosownych stanowiskach – wykonują w ściśle określonym miejscu w schemacie organizacyjnym kopalni.

Podkreślić przy tym należy, iż również w przypadku pracowników nie należących do dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalni węgla brunatnego omawiany przelicznik 1,2 ma zastosowanie jedynie do takich okresów ich pracy górniczej, o której mowa w art.50c ust.1 pkt 4 przytoczonej ustawy, która jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce, a nie do każdej pracy wykonywanej w kopalni.

Nietrafnym jest nadto twierdzenie, iż rozumienie określenia "na odkrywce" jako miejsca wykonywania czynności, a nie zatrudnienia w kopalni odkrywkowej, powoduje postawienie w gorszej sytuacji pracowników dozoru ruchu i kierownictwa ruchu kopalni niż pracowników zatrudnionych na określonych stanowiskach w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalni siarki i węgla brunatnego, co do których nie ma wymogu, aby pracowali na odkrywce.

Omawiany art.51 ust.1 pkt 4 ustawy nie pozostawia bowiem jakichkolwiek wątpliwości, iż także w przypadku pracowników dozoru ruchu i kierownictwa ruchu zatrudnionych w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalni siarki i węgla brunatnego, przelicznik 1,2 stosuje się jedynie do takich okresów ich pracy górniczej, która jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce (...).

Przewodniczący: SSA Antonina Grymel (spr.)

Sędziowie: SSA Urszula Żak

SSA Lena Jachimowska

10.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 15 marca 2011r.**

III AUa 1736/10

Art.136 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

Małżonka rozwiedziona, która w dniu śmierci byłego męża miała prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową należy do kręgu osób uprawnionych do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym jako „inny członek rodziny uprawniony do renty rodzinnej” (art.136 ust.1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Z uzasadnienia:

(...) W sytuacji, gdy zmarły Jan K. nie miał żony i dzieci, niezrealizowane świadczenie po nim przysługiwało innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawał on.

Ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „członka rodziny”, lecz niewątpliwie rozszyfrowania tego pojęcia należy dokonać na gruncie przepisów prawa ubezpieczeń społecznych, a nie innych gałęzi prawa.

Zauważyć należy, że ustawodawca jako podmiot, któremu przysługuje niezrealizowane świadczenie wskazał innego (poza żoną i dziećmi) członka rodziny uprawnionego do renty rodzinnej po zmarłym.

Stosownie do art.65 ust.1 ustawy j. w., umiejscowionego w Rozdziale 2 ustawy zawierającym przepisy regulujące prawo do renty rodzinnej, renta rodzinna przysługuje właśnie uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Jedną z tych osób uprawnionych do renty rodzinnej jest także małżonka rozwiedziona (spełniająca warunki z art.70 ust.1), jeżeli miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem sądowym lub ugodą (art.70 ust.3). Analiza w/w przepisów prowadzi w ocenie Sądu Apelacyjnego do uprawnionego wniosku, że także rozwiedziona małżonka uprawniona do renty rodzinnej (zatem i odwołująca) mieści się w grupie osób stanowiących innych członków rodziny uprawnionych do renty rodzinnej, o których traktuje art.136 ust.1 ustawy j. w.

Należy przyjąć, iż poprzez fakt ustalenia wyrokiem sądowym (lub ugodą) obowiązku alimentacyjnego na rzecz byłego współmałżonka, mimo orzeczonego rozwiązania małżeństwa przez rozwód nie w pełni ustaje formalnoprawna więź powstała między małżonkami wskutek zawarcia związku małżeńskiego (...).

Przewodniczący: SSA Urszula Żak (spr.)

Sędziowie: SSA Antonina Grymel

SSA Lena Jachimowska

11.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 22 marca 2011r.**

III AUa 2026/10

Art.136 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

Świadczenie doraźnej pomocy, a nawet opieki nie wchodzi w zakres pojęcia „pozostawania na utrzymaniu”, o którym mowa w art.136 ust.1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

*Przewodniczący: SSA Ewa Piotrowska (spr.)
Sędziowie: SSA Maria Małek-Bujak
SSA Jolanta Ansion*

12.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 24 marca 2011r.**

III AUa 1820/10

Art.138 w związku z art.83 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) oraz art.83 ust.2 i ust.4 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz.1585 ze zm.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do wydania decyzji o zwrocie nienależnie pobranej renty rodzinnej przyznanej w drodze wyjątku przez Prezesa ZUS, a odwołanie od takiej decyzji podlega rozpoznaniu przez sąd rozstrzygający sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Z uzasadnienia:

(...) Nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, że w sytuacji, gdy ubezpieczona Magdalena P. pobierała rentę rodzinną przyznaną w drodze wyjątku przez Prezesa ZUS, to organ rentowy nie był upoważniony do wydania decyzji o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń.

W tym miejscu powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 18 października 2004 roku sygn. akt IUK 123/04 OSNP 2005/10/ 148, OSP 2005/11/136) należy stwierdzić, że kognicja sądów jest wyłączona tylko w sprawach, w których decyzja należy do swobodnego uznania. Taki charakter bezspornie mają decyzje dotyczące świadczeń przyznanych w szczególnym trybie przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w oparciu o art.83 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednakże żaden przepis ustawowy nie pozwala na przyjęcie tezy, że taki charakter mają decyzje ZUS dotyczące wypłaty tego świadczenia np. wstrzymanie czy zawieszenie wypłaty. Wyłączenie kontroli sądowej w sprawach o

przyznanie świadczenia wyjątkowego, nie jest równoznaczne z wyłączeniem spod kognicji sądu innych decyzji wydanych w danej sprawie, jeżeli wyraźny przepis ustawowy nie zalicza tych innych decyzji do sfery swobodnego uznania. Prowadzi to do wniosku, że wprowadzenie żaden akt normatywny nie nadał oddziałom Zakładu Ubezpieczeń Społecznych uprawnień do wydawania decyzji, zarówno przyznającej świadczenie w drodze wyjątku, jak i odmawiającej jego przyznania, jednakże fakt, iż decyzje w przedmiocie dotyczącym zmian w prawie do świadczeń jak i ich wstrzymania podlegają kontroli sądowej oznacza, że to oddziały ZUS mają prawo do ich wydawania (...).

Przewodniczący: SSA Irena Goik (spr.)

Sędziowie: SSA Marek Żurecki

SSA Krystyna Budzianowska

13.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

z dnia 24 lutego 2011r.

III AUa 1535/10

Art.3 ust.1 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 167, poz.1322)

Wypadek, jakiemu pracownik uległ w trakcie drogi powrotnej do zakładu pracy po załatwieniu – za zgodą przełożonego – sprawy prywatnej realizowanej w czasie wykonywania polecenia służbowego, jest wypadkiem przy pracy w rozumieniu art.3 ust.1 ustawy z 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Z uzasadnienia:

(...) Zauważyć przede wszystkim należy, że skarżąca w dniu zdarzenia rozpoczęła wykonywanie pracy o godz.9.00. Około godz.12.30 opuściła miejsce pracy (księgarnia w C. przy ul. Warszawskiej 2/14) celem wykonania polecenia kierownika księgarni Hanki T. Ubezpieczona miała zawieźć do siedziby firmy przy ul. Niepodległości faktury i odebrać „paski wynagrodzeń” pracowników. Podkreślić nadto należy, że przełożona pozwoiliła D. W. na załatwienie w drodze powrotnej do miejsca pracy sprawy prywatnej w biurze paszportowym. Nie ulega wątpliwości, że skarżąca wykonała polecenie kierownika w siedzibie firmy. Następnie udała się do biura paszportowego w celu załatwienia własnej sprawy. Samo zdarzenie, w wyniku którego doznała złamania prawej nogi, miało natomiast miejsce **w drodze powrotnej do miejsca wykonywania pracy**, już po załatwianiu przez ubezpieczoną sprawy prywatnej. Nie można zatem uznać, że w trakcie wypadku nastąpiło zerwanie więzi z pracą.

Zdaniem Sądu II instancji całą drogę od momentu opuszczenia przez D. W. stałego miejsca wykonywania przez nią pracy do powrotu do niego (do którego nie doszło wskutek wypadku) można podzielić na etapy, w których istniał związek z pracą, bądź go nie było. Nie ulega wątpliwości, iż od wyjścia z księgarni aż do przybycia do siedziby firmy przy ul. Niepodległości i w trakcie załatwiania tam przez ubezpieczoną spraw służbowych istniał związek z pracą. Natomiast od chwili opuszczenia przez nią siedziby firmy i udania się do biura paszportowego w celu zrealizowania sprawy prywatnej, a także w trakcie pobytu w tym urzędzie, brak było związku z wykonywaną pracą. Podkreślenia wymaga jednak fakt, iż

skarżąca w tym dniu miała powrócić do księgarni celem kontynuowania pracy. Powyższa okoliczność powoduje, iż zaistniała sytuacja jest dość nietypowa i odbiega od występujących na ogół w praktyce (i w orzecznictwie sądowym). Z reguły bowiem pracownik w czasie pracy uzyskuje zezwolenie przełożonego na załatwienie sprawy prywatnej (wyłącznie), po czym wraca do miejsca pracy (bądź udaje się bezpośrednio do domu). Nie ulega wątpliwości, że w takim wypadku – od momentu opuszczenia zakładu pracy – nie istnieje związek z pracą. Inaczej natomiast, w związku z jednoczesnym wykonywaniem polecenia służbowego, przedstawia się sytuacja D. W. Droga powrotna do stałego miejsca wykonywania pracy – po załatwieniu sprawy prywatnej – ponownie powinna być uznana za pozostającą w związku z pracą. Wypadek, który zaistniał w trakcie tej drogi jest więc wypadkiem przy pracy w rozumieniu art.3 ust.1 ustawy z 30.10.2002r. (...).

*Przewodniczący: SSA Witold Nowakowski
Sędziowie: SSA Wojciech Bzibziak (spr.)
SSA Alicja Kolonko*

**14.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 16 marca 2011r.**

III AUa 1968/10

Art.7 pkt 3 ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz.1656 ze zm.)

Art.7 pkt 3 ustawy z 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych nie wymaga, aby orzeczenie lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 4-12 załącznika nr 1 do tej ustawy zostało wydane w trakcie trwania zatrudnienia pracownika.

*Przewodniczący: SSA Krystyna Merker (spr.)
Sędziowie: SSA Małgorzata Woźnowska-Gallos
SSA Krystyna Budzianowska*

**15.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 31 marca 2011r.**

III AUa 1661/10

Art.9 pkt 3 w związku z art.49 ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz.1656 ze zm.) oraz art.53 §1 pkt 1 lit.b kp

Wydanie przez lekarza medycyny pracy orzeczenia o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych już po rozwiązaniu przez zakład pracy stosunku pracy w trybie art.53 §1 pkt 1 lit.b kp z powodu niezdolności pracownika do pracy na tym

stanowisku, nie stanowi przeszkody do przyznania emerytury pomostowej na podstawie art.49 w związku z art.9 ustawy z 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych.

Z uzasadnienia:

(...) Nie można jednak pominąć w tych rozważaniach specyfiki niniejszej sprawy, a mianowicie faktu, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło nie tylko przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, ale w ogóle przed jej uchwaleniem, jako że miało miejsce z dniem 1 stycznia 2008r. Trudno w ten sytuacji żądać od ubezpieczonego, aby przewidział zamysł ustawodawcy, iż warunkiem nabycia prawa do świadczenia będzie przedstawienie zaświadczenia lekarza medycyny pracy.

Z całokształtu jednak zebranego materiału dowodowego wynika w sposób jednoznaczny, iż przyczyną rozwiązania z dniem 1 stycznia 2008r. stosunku pracy łączącego Marka B. z PKP CARGO SA – Zakładem Taboru Kolejowego w Ł. była niezdolność do pracy na skutek choroby trwającej dłużej niż okres pobierania zasiłku chorobowego, tj. przepis art.53 §1 pkt 1 lit.b) kp (...). Niezdolność tę, trwającą od kwietnia 2007r., a spowodowaną mającym wówczas miejsce incydentem ostrego niedokrwienia OPUN z afazją i zaniewiedzeniem na oko lewe, oraz nawracającymi od tego czasu zaburzeniami mowy typu afazji i widzenia (czyli TIA), potwierdzili lekarze orzecznicy ZUS kolejnymi orzeczeniami z dnia 10 września 2007r. (...), 14 marca 2008r., (...), wreszcie z dnia 9 kwietnia 2010r. (...), uznając ostatecznie okresową częściową niezdolność do pracy z tego tytułu. Orzeczenie lekarza medycyny pracy z dnia 11 grudnia 2009r. (...) jedynie ten stan potwierdziło.

Związek przyczynowy zatem pomiędzy rozwiązaniem stosunku pracy a niezdolnością do kontynuowania dotychczasowego zatrudnienia na stanowisku maszynisty pojazdów trakcyjnych nie budzi żadnych wątpliwości (...).

*Przewodniczący: SSA Witold Nowakowski
Sędziowie: SSA Wojciech Bzibziak
SSA Alicja Kolonko (spr.)*